

Kongregacija za duhovščino

DUHOVNIK
SLUŽABNIK BOŽJEGA USMILJENJA

Cerkveni dokumenti
135

Kongregacija za duhovščino
DUHOVNIK
SLUŽABNIK BOŽJEGA USMILJENJA

Kongregacija za duhovščino

**DUHOVNIK
SLUŽABNIK BOŽJEGA USMILJENJA**

**PRIROČNIK ZA SPOVEDNIKE
IN DUHOVNE VODITELJE**

Družina
Ljubljana
2012

CERKVENI DOKUMENTI 135

Kongregacija za duhovščino
DUHOVNIK SLUŽABNIK BOŽJEGA USMILJENJA
PRIROČNIK ZA SPOVEDNIKE IN DUHOVNE VODITELJE

Izvirnik:

Congregazione per il clero
IL SACERDOTE MINISTRO DELLA MISERICORDIA DIVINA
SUSSIDIO PER CONFESSORI E DIRETTORI SPIRITUALI

©Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 2011

© Slovenska izdaja: Družina, d. o. o., Ljubljana

Zanjo: *Tone Rode*

Prevod in spremna beseda: *Rafko Valenčič*

Redakcija: *Vinko Škafar, Ivan Platovnjak*

Lektorirala: *Marija Bratina*

Urednik *Rafko Valenčič*

Prelom: Družina, d. o. o.

Naklada: 1050 izvodov

Tisk: Tiskano v Sloveniji

Cena: 9,70 evra

Ljubljana 2012

**Več informacij o knjigah založbe Družina dobite na
www.druzina.si**

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-543.7

DUHOVNIK, služabnik božjega usmiljenja : priročnik za spovednike in duhovne voditelje / [pripravila] Kongregacija za duhovščino ; [prevod in spremna beseda Rafko Valenčič]. - Ljubljana : Družina, 2012. - (Cerkveni dokumenti, ISSN 1318-1262 ; 135)

Prevoda del: Il sacerdote, ministro della misericordia divina

ISBN 978-961-222-905-4

1. Sacra congregazione per il clero (Roma)

261728768

Kongregacija za duhovščino

DUHOVNIK

SLUŽABNIK BOŽJEGA USMILJENJA

PRIROČNIK ZA SPOVEDNIKE IN DUHOVNE VODITELJE

PREDSTAVITEV

»Trebalo se je vrniti v spovednico, kraj obhajanja zakramenta sprave, prav tako kraj, kjer se moramo pogosteje ,zadrževati', da bi verniki lahko našli usmiljenje, nasvet in oporo, čutili, da jih Bog ljubi in sprejema, ter bi poleg njegove stvarne navzočnosti v euharistiji doživeli tudi navzočnost Božjega usmiljenja.«¹

S temi besedami je papež Benedikt XVI. nagovoril spovednike v duhovniškem letu, da bi vse skupaj in vsakega posebej opozoril, kako pomembno in pastoralno nujno je vnovično odkritje zakramenta sprave tako njegovim prejemnikom kot služabnikom.

Poleg vsakdanjega obhajanja euharistije je pripravljenost za službo zakramentalne spovedi, sprejemanje spokornikov in za duhovno spremljanje, kjer zanj prosijo, stvarno merilo duhovnikove pastoralne ljubezni. Hkrati pričuje za veselo in prepričljivo sprejemanje lastne istovetnosti, kakor jo označuje duhovniško posvečenje, ki je ne smemo nikoli zreducirati zgolj na nalogo.

Duhovnik je minister, to je služabnik in hkrati moder oskrbnik Božjega usmiljenja. Zaupana mu je velika odgovornost »grehe odpuščati ali zadrževati« (prim. Jn 20,23). Po duhovniku sedaj verniki v Cerkvi v moči Svetega Duha, ki je Gospod in daje življenje, lahko živijo veselo izkušnjo izgubljenega sina, ki

¹ Benedikt XVI., Govor udeležencem 21. seminarja o notranjem področju (pro foro interno), ki ga je pripravila Apostolska penitenciarija 11. marca 2010.

se vrača v očetovo hišo zaradi preproste koristi in je kot suženj sprejet ter vnovič postavljen v prvotno sinovsko dostojanstvo.

Kjer so na voljo spovedniki, prej ali slej pridejo tudi spovedanci, in kjer spovedniki vztrajajo v razpoložljivosti, prihajajo številni spovedanci.

Vnovično odkritje zakramenta sprave pri spovedancih in služabnikih sprave je merilo pristne vere v odrešenjsko delovanje Boga, ki se bolj prepričljivo kaže v moči milosti kot pa v načrtovanih človeških dejavnostih in pobudah, tudi pastoralnih, ki včasih prezrejo bistveno.

Ko s prepričljivo utemeljitvijo navajamo papežev poziv in ponavljamo njegovo globoko sporočilo, želimo s tem priročnikom, ki je sad duhovniškega leta, ponuditi koristno sredstvo za nadaljnje oblikovanje duhovnikov in kot pomoč pri odkrivanju neprecenljive vrednosti obhajanja zakramenta sprave in duhovnega spremljanja.

Nova evangelizacija in nenehno prenavljanje Cerkve prejema življenjski sok od stvarne (realne) svetosti vsakega njenega člana. Ta predhodna svetost je zahteva in pogoj vsake uspešne apostolske dejavnosti in zaželeno prenovi klera.

V neutrudnem obhajanju zakramenta Božjega usmiljenja je vsak duhovnik poklican k nenehni izkušnji edinstvenosti in nenadomestljivosti zaupane službe. Ta izkušnja mu bo pomagala, da se bo izognil »negotovosti glede istovetnosti«, ki je značilna za življenje nekaterih duhovnikov, kar pa ustvarja hvaležno začudenje, ki nujno izpolnjuje srce tistega, ki je bil, čeprav brez svojih zaslug, v Cerkvi od Boga poklican, da lomi evharistični kruh in posreduje ljudem odpuščanje.

S temi željami izročamo širitev in sadove tega priročnika blaženi Devici Mariji, pribežališču grešnikov in materi milosti Božje.

V Vatikanu, na pepelnico, 9. marca 2011.

Mauro kardinal PIACENZA
prefekt

Celso Morga IRUZUBIETA
naslovni nadškof v Alba marittima,
tajnik

UVOD – SVETOSTI NAPROTI

1. »V vsakem času in v vsakem narodu je Bogu všeč, kdor se ga boji in dela po pravici (prim. Apd 10,35). Vendar je Bog hotel ljudi posvečevati in zveličati ne posamič in brez vsakršne medsebojne zveze, ampak jih je hotel narediti za ljudstvo, ki bi ga v resnici priznavalo in mu v svetosti služilo.«² Na poti k svetosti, h kateri nas Gospod kliče (prim. Mt 5,48; Ef 1,4), je Bog hotel, da se med seboj podpiramo; naredil nas je za srednike v Kristusu, da bi brate privedli k njegovi večni ljubezni. V ta ljubeči objem sta vtkana obhajanje zakramenta pokore in praksa duhovnega spremljanja, ki sta predmet tega dokumenta.

S tem v zvezi pritegujejo našo pozornost besede Benedikta XVI.: »V našem času je oblikovanje vesti vernikov brez dvoma ena izmed pastoralnih prioritét.« Nato nadaljuje: »K oblikovanju vesti prispeva tudi ‚duhovno spremljanje‘ (duhovno vodstvo). Bolj kot v preteklosti so danes potrebni modri in sveti ‚učitelji duha‘. Gre za pomembno služenje cerkvenemu občestvu, za katero je brez dvoma treba s silno in nenehno molitvijo ter posebno in skrbno pridobljeno usposobljenostjo izprostiti notranjo moč kot dar Svetega Duha. Vsak duhovnik je poklican v službo posredovanja Božjega usmiljenja v zakramentu pokore, pri katerem v Kristusovem imenu odpušča grehe in spovedancu pomaga na zahtevni poti k svetosti po pravilni in oblikovani vesti. Da bi mogel spolniti to nenadomestljivo službo, mora vsak duhovnik hraniti svoje duhovno življenje in skrbeti za nenehno teološko in pastoralno posodabljanje.«³ S tem namenom izročamo ta priročnik duhovnikom kot služabnikom Božjega usmiljenja.

² *Dogmatična konstitucija Lumen gentium – Luč narodov* (1964), 9.

³ Benedikt XVI., *Poslanica velikemu penitenciariju kard. Jamesu Francisu Staffordu in udeležencem XX. tečaja ‚pro foro interno‘*, ki ga je pripravila Apostolska penitenciarija, 12. marca 2009.

Leto, posvečeno spominu svetega arškega župnika Janeza Marija Vianneya ob 150. obletnici njegove smrti (1859–2009), je pustilo nepozabne sledi zlasti v življenju in službi duhovnikov, namreč »prizadevanje za notranjo prenovitev vseh duhovnikov za njihovo močnejše in poglobljeno evan-geljsko pričevanje v današnjem svetu.«⁴

Notranja prenovitev duhovnikov mora zaobjeti vse njihovo življenje in vsa področja njihove službe s tem, da preoblikuje merila, nagibe in konkretno ravnanje. Današnje razmere zahtevajo pričevanje in izražajo pričakovanje, da bodo duhovniki živeli svojo istovetnost v veselju in upanju.

2. Služba zakramenta sprave, tesno povezana z duhovnim svetovanjem ali duhovnim spremljanjem (vodstvom), želi tako v služabniku zakramenta kot v vernikih obnoviti duhovno in apostolsko »pot« (itinerarij) kot velikonočno vrnitev v srce Očeta in kot zvestobo njegovemu načrtu ljubezni do »vsakega človeka in vsega človeštva«.⁵ Gre za to, da vnovič vzpostavimo med nami in našo službo drugim pot medsebojnega odnosa z Bogom in brati kot pot kontemplacije, popolnosti, občestvenosti in poslanstva.

Spodbujanje prejemanja zakramenta pokore v vsej njegovi moči, prav tako službe duhovnega svetovanja ali duhovnega spremljanja, pomeni živeti pristnejše »veselje v upanju« (prim. Rim 12,12) in po njem, namreč veselju, spodbujati spoštovanje in upoštevanje celovitosti človeškega življenja, ovrednotenje družine, življenjsko usmeritev mladih, vnovično oživitev duhovnih poklicev, vrednotenje živetelega duhovništva ter cerkvenega in vesoljnega občestva.

3. Služba zakramenta sprave v odnosu do duhovnega spremljanja je zahteva ljubezni. »Zakaj priganja nas ljubezen Kristusova. Prišli smo namreč do sodbe, da, če je eden umrl

⁴ Benedikt XVI., *Pismo na začetku duhovniškega leta ob 150. obletnici smrti (dies natalis) sv. Janeza Marija Vianneya*, 16. julija 2009.

⁵ Pavel VI., *Okrožnica Populorum progressio – O delu za razvoj narodov* (26. marca 1967), Ljubljana 1967, 42; AAS 59 (1967) 278.

za vse, so torej vsi umrli; in za vse je umrl, da bi tisti, ki žive, ne živeli več sami sebi, ampak njemu, ki je zanje umrl in vstal« (2 Kor 5,14–15). To predpostavlja posebno predanost, da tisti, ki gredo za Kristusom, »ne bi živeli več sebi« (prav tam), ampak bi se uresničevali v ljubezni in resnici.

Vse pastoralno delo apostola Pavla, skupaj s težavami, ki jih sam primerja s »porodnimi bolečinami«, lahko povzamemo v zahtevi po »upodobitvi Kristusa« (prim. Gal 4,19) v vsakem verniku. Njegov namen je bil, da bi »vsakega človeka napravil popolnega v Kristusu« (prim. Kol 1,28) brez odstopanja ali omejevanja.

4. Služba sprave in služba duhovnega svetovanja ali spremljanja sta umeščeni v območje poklicanosti vseh k svetosti kot polnosti krščanskega življenja in »polnosti ljubezni«. ⁶ Pastoralna ljubezen mora duhovnika v resničnosti duhovniške istovetnosti voditi k temu, da bo usmerjal vse svoje službe naproti svetosti, ki je v harmoniji (soglasju) preroške (oznaževalne), liturgične (bogoslužne) in služabniške (diakonij-ske) pastore. ⁷

Celotno duhovniško službo povezuje pripravljenost za usmerjanje vseh krščenih k popolnosti v ljubezni.

5. Duhovnik, služabnik velikonočne skrivnosti, ki jo oznanja, obhaja in posreduje, je poklican, da je spovednik in duhovni voditelj (spremljevalec); kot orodje Kristusa pa je poklican, da izhaja tudi iz lastne izkušnje. Je služabnik zakramenta sprave in v službi duhovnega spremljanja, hkrati pa je tudi sam deležen obeh sredstev posvečenja za osebno duhovno in apostolatsko prenovo.

6. Naš »priročnik« želi dati nekaj preprostih, uporabnih in upanje zbujajočih zgledov; ti se sklicujejo na številne cerkvene dokumente (navedki pri raznih točkah), ki so na voljo

⁶ Dogmatična konstitucija *Lumen gentium* – O Cerkvi, 40.

⁷ Prim. Janez Pavel II., Apostolsko pismo *Ob začetku novega tisočletja*, Cerkveni dokumenti 91, Ljubljana 2001, 30; AAS 93 (2001) 287.

za morebitno nadaljnje posvetovanje. Vsekakor pa to ni ka-
zuistični priročnik, temveč priročnik, posodobljen za službo
upanja in spodbujanja.

Prvi del

SLUŽBA POKORE IN SPRAVE V PERSPEKTIVI KRŠČANSKE SVETOSTI

1. Današnji pomen in milostni trenutek

Nujni klic

7. Ob začetku tretjega tisočletja je Janez Pavel II. zapisal: »Nadaljnja zadeva, s katero prihajam pred vas, je obnovljen pastoralni pogum ..., da bi znali na prepričljiv in učinkovit način predstaviti *prakso zakramenta sprave*.«⁸ V nadaljevanju isti papež pravi, da je bil njegov namen »vnovično odkritje zakramenta sprave tudi kot izraza avtentične ljubezni in resnične pastoralne pravičnosti«; in spomni, da »ima vsak vernik, ki je notranje pripravljen (disponiran), pravico osebno prejeti zakramentalni dar.«⁹

8. Cerkev oznanja spreobrnjenje in odpuščanje, hkrati pa je znamenje sprave z Bogom in brati. Obhajanje zakramenta sprave je vključeno v kontekst celotnega življenja Cerkve, zlasti pa je v odnosu z velikonočno skrivnostjo, ki jo obhajamo v evharistiji, prav tako s krstom, ki ga živimo, z birmo ter z zahtevo zapovedi ljubezni. Vedno gre za veselo obhajanje

⁸ Janez Pavel II., Apostolsko pismo *Ob začetku novega tisočletja*, 37; AAS 93 (2001) 292.

⁹ Janez Pavel II., Apostolsko pismo – *Motu proprio Misericordia Dei o nekaterih vidikih obhajanja zakramenta pokore* (7. aprila 2002): AAS 94 (2002) 453. Glej slov. prevod, v: *Cerkev v sedanjem svetu* 36 (2002) I-II, 117-120; navedba na str. 117.

Božje ljubezni, ki se daruje in uničuje naš greh, ko ga ponižno priznavamo.

Poslanstvo Kristusa, delujočega v Cerkvi

9. Poslanstvo Cerkve je harmoničen proces oznanjevanja, bogoslužja in posredovanja odpuščanja, zlasti v obhajanju zakramenta sprave, ki je sad in velikonočni dar vstalega Gospoda, navzočega v njegovi Cerkvi: »Prejmite Svetega Duha; katerim grehe odpustite, so jim odpuščeni; katerim jih zadržite, so jim zadržani« (Jn 20,22–23).

Vesetje zaradi odpuščanja se izraža v hvaležnosti in velikodušnosti na poti svetosti in poslanstva. Kdor je izkusil odpuščanje, želi, da bi tudi drugi dosegli takšno srečanje s Kristusom, dobrim pastirjem. Zato služabniki tega zakramenta, ki tudi sami izkusijo lepoto tega zakramentalnega srečanja, postanejo še bolj pripravljene v izkazovanju takega ponižnega, težavnega, vztrajnega in veselega služenja.

10. Konkretna, vesela, zaupljiva in zavzeta praksa zakramenta sprave kaže, na kakšni ravni so verniki in občestvo evangelizirani (poučeni). »Praksa zakramentalne spovedi je v kontekstu občestva svetih tista, ki na razne načine omogoča, da se ljudje približajo Kristusu; je dejanje vere v skrivnosti odrešenja in njenega uresničevanja v Cerkvi.«¹⁰

V zakramentu pokore, ki je sad Gospodove odrešenjske krvi, izkušamo, da je bil Kristus »zaradi naših grehov žrtvovan in je vstal zaradi našega opravičenja« (Rim 4,25). Zato je sv. Pavel mogel reči, da nas je Bog »po Kristusu s seboj spravil in nam dal službo sprave« (2 Kor 5,18).

11. Sprava z Bogom je nerazdružljiva s spravo z brati (prim. Mt 5,24–25). Takšna sprava ni mogoča brez očiščenja srca. Vsaka sprava prihaja od Boga, kajti »on odpušča vse grehe« (Ps 103,3). Ko smo deležni Božjega odpuščanja, je

¹⁰ Janez Pavel II., Bula *Aperite Portas Redemptori* (6. januarja 1983), 6: AAS 75 (1983) 96.

človeško srce še bolj pripravljeno odpuščati in se spraviti z brati.

Odprtost za ljubezen in spravo

12. Kristus nas spodbuja k vedno večji ljubezni, zato tudi h globlji spremembi (prim. Apd 2,16), da bi bilo v nas isto čutenje, kakor je bilo v Njem (prim. Flp 2,5). Obhajanje zakramenta pokore z osebnim priznanjem grehov, priložnostno tudi občestveno obhajanje, veliko pripomore, da živimo cerkvenostno (eklezialno) stvarnost občestva svetih.

13. Prizadevati si je treba za popolno »spravo«, kakor je izražena v molitvi očenaš, v blagrh in v zapovedi ljubezni. To je pot očiščevanja od grehov ter pot naproti istovetenju s Kristusom.

Ta spokorna pot je danes in je bila vedno zelo pomembna kot temelj za oblikovanje družbe, ki živi kot občestvo. »Mudrost Cerkve je vedno opozarjala, da je treba tudi pri razlagah družbenih dejstev in pri oblikovanju družbe računati z izvirnim grehom. Neupoštevanje dejstva, da je človekova narava ranjena, nagnjena k zlu, daje povod za hude zmote na področju vzgoje, politike, družbenega življenja in nravi.«¹¹

Pričevanje in predanost pastirjev

14. V vseh časih cerkvene zgodovine srečujemo duhovnike, ki so zgled spovednikom in duhovnim voditeljem. Apostolska spodbuda *O spravi in pokori (Reconciliatio et poenitentia, 1984)* omenja sv. Janeza Nepomuka, sv. Janeza Marija Vianneya, sv. Jožefa Cafassa in sv. Leopolda Mandiča. Benedikt XVI. je v govoru Apostolski penitenciariji¹² dodal še sv. Pija iz Pietrelcine.

¹¹ Benedikt XVI., Okrožnica *Ljubezen v resnici*, Cerkvni dokumenti 127, Ljubljana 2009, 34. Okrožnica navaja *Katekizem katoliške Cerkve*, Ljubljana 1993, 407.

¹² Benedikt XVI., *Govor spovednikom štirih rimskih papeških bazilik* (19. februarja 2007): AAS 99 (2007) 252.

Ko se Janez Pavel II. spominja teh duhovniških likov, dostavlja: »Rad bi pa izkazal priznanje nepregledni množici svetih in pogosto neznanih spovednikov, ki se jim je treba zahvaliti za rešitev toliko duš, katerim so pomagali pri spreobrnjenju, v boju zoper greh in skušnjave, pri duhovnem napredku in končno k svetosti. Brez obotavljanja trdim, da so tudi veliki kanonizirani svetniki večinoma prišli iz spovednic, z njimi pa duhovna dediščina Cerkev in s krščanskim duhom prežeta cvetoča omika sama! Vsa čast torej tej molčeči vojski naših sobratov, ki so dobro opravljali in vsak dan opravljajo delo sprave, ko izvršujejo službo zakramentalne pokore.«¹³

15. Danes se v številnih krajevnih Cerkvah, zlasti v manjših bazilikah, stolnicah, romarskih svetiščih in v nekaterih osrednjih mestnih župnijah, opaža velik odziv vernikov na prizadevanja duhovnikov, da bi bili na voljo za ustrezno služenje temu zakramentu. Če »v zakramentu svete pokore spravljajo grešnike z Bogom in s Cerkvijo«,¹⁴ je lahko isto spokorno obhajanje tudi v službi duhovnega spremljanja ali svetovanja.

16. Duhovnikove »naloge« (*munera*) so tesno povezane med seboj in so v duhovni blagor vernikov. »Duhovniki v Cerkvi in za Cerkev zastopajo Jezusa Kristusa, Glavo in Pastirja, verodostojno oznanjajo njegovo besedo, ponavljajo njegovo znamenje odpuščanja in delitve odrešenja predvsem s krstom, pokoro in evharistijo, z ljubeznijo skrbijo do popolne podaritve samih sebe za čredo, ki jo zbirajo v edinosti in vodijo k Očetu po Kristusu v Duhu.«¹⁵

17. Ista apostolska spodbuda *Dal vam bom pastirjev* vabi služabnike, naj se poslužujejo te prakse, ki je poroštvo njihovo

¹³ Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda *O spravi in pokori*, Cerkevni dokumenti 25, Ljubljana 1985, 29: AAS 77 (1985), 255–256.

¹⁴ *Odluk Presbyterorum ordinis – O službi in življenju duhovnikov* (1965), 5.

¹⁵ Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda *Dal vam bom pastirjev*, 15: ASS 84 (1992) 680.

vega duhovnega življenja: »Posebno besedo bi rad prihranil za zakrament pokore, katerega so duhovniki delivci, uživati pa morajo tudi sami njegov dar, tako da postanejo pričevalci Božjega sočutja z grešniki.« Nato ponovi, kar je bilo zapisano v Apostolski spodbudi *O spravi in pokori*: »Duhovnikovo duhovno in pastoralno življenje je kakor življenje njegovih bratov laikov in redovnikov, kar se tiče njegove kakovosti in gorečnosti, odvisno od marljive in vestne osebne uporabe zakramenta pokore ... Pri duhovniku, ki se ne bi več spovedoval ali bi se spovedoval slabo, bi se to v njegovem duhovništvu in duhovniškem delu prav kmalu pokazalo in to bi opazilo tudi občestvo, katerega pastir je.«¹⁶ »Ko se zavedam, da mi Bog vedno odpušča, kakor navaja Benedikt XVI., »in mi nakloni odpuščanje, se tudi sam učim odpuščati drugim.«¹⁷

18. Uspešno pastoralno delo izhaja iz Božjega usmiljenja. Pastoralni načrti bi bili skromni, če bi podcenjevali prakso zakramentalne pokore. »Kar največjo skrb je treba posvečati temu zakramentu Cerkve, ki je izvir sprave, miru in veselja za nas vse, ki potrebujemo Gospodovo usmiljenje in ozdravitve ran zaradi greha ... Škof ne sme opustiti opozorila vsem tistim, ki jim je v duhu njihove službe zaupana skrb za duše ter naloga ponuditi vernikom priložnost za sprejem posamične spovedi. Prav tako naj preveri, ali imajo verniki dejansko na voljo kar največjo možnost za spoved. V duhu izročila in cerkvenega učiteljstva glede tesne povezanosti med zakramentom spovedi in udeležbo pri evharistiji je potrebno danes čedalje bolj oblikovati vest vernikov, da bi se vredno in sadu polno udeležili evharistične gostije pristopajoč v stanju milosti.«¹⁸

¹⁶ Prav tam, 16; navaja *Dal vam bom pastirjev*, 31.

¹⁷ Benedikt XVI., *Pismo bogoslovcem* (18. oktobra 2010), 3.

¹⁸ Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda *Pastores gregis* (16. oktobra 2003), 39: AAS 96 (2004) 876–877.

Zgled svetega arškega župnika Janeza Marija Vianneya

19. Zgled svetega arškega župnika Janeza M. Vianneya je zelo aktualen. Zgodovinske okoliščine tistega časa so bile zapletene zaradi vojn, preganjanj, materialističnih in sekularističnih idej. Ob njegovem prihodu na župnijo je bila udeležba pri prejemanju zakramenta pokore zelo skromna. V zadnjih letih njegovega življenja pa je postala množična tudi zaradi spokornikov, ki so prihajali iz drugih škofij. Za arškega župnika je bila služba sprave »dolgo mučeništvo«, ki je »rodilo bogate in močne sadove«. Pred dejstvom greha, tako je govoril, »ne vemo, kaj bi bilo treba delati drugega, kot jokati in moliti«. Sam »ni živel za drugo, če ne za uboge grešnike v upanju, da jih bo videl spreobrnjene in jokajoče«. ¹⁹ Pogostno spoved, tudi če ne gre za velik greh, je Cerkev vedno priporočala kot sredstvo za napredovanje v krščanskem življenju. ²⁰

20. Janez Pavel II. je v *Pismu duhovnikom za veliki četrtek leta 1986* in ob spominu na 200. obletnico rojstva sv. Janeza Marija Vianneya priznal, da njegova neutrudna dejavnost v službi zakramenta pokore, kar je bila njegova osnovna karizma, opravičuje njegovo slavo. Prav je, da njegov zgled danes prispeva k temu, da damo skrivnosti sprave tisto veljavo, ki ji pripada. Dejstvo je, da danes veliko ljudi »zaradi različnih razlogov popolnoma opušča spoved, kar je znamenje, da je treba nujno razviti pastoralo zakramenta pokore s tem, da kristjane nenehno opozarjamo na odkrivanje pristnega odnosa z Bogom, čuta za greh, zaradi katerega se človek zapre pred Najvišjim in pred drugimi, prav tako na nujnost spreobrnjenja in prejem odpuščanja kot zastonjski Božji dar po posredovanju Cerkve; in končno na razmere, ki dopuščajo obhajanje zakramenta v premagovanju predsodkov z njim v zvezi, napačnega strahu in prejemanje iz navade. Takšna situacija zahteva hkrati, da ostanemo dovolj razpoložljivi za

¹⁹ Janez XXIII., Okrožnica *Sacerdotii nostri primordia*, 85, 88, 90: AAS 51 (1959) 573–574.

²⁰ Prim. prav tam, 95: AAS 51 (1959) 574–575.

skrivnost odpuščanja, pripravljene posvetiti mu potreben čas in skrb, in še več, da mu damo ustrezno prioriteto pred drugimi dejavnostmi. Verniki bodo tako razumeli vrednost, ki jim jo po vzoru arškega župnika posredujemo.«²¹

Služba usmiljenja

21. Služba sprave, če jo opravljamo z dolžno pripravljenostjo, bo prispevala k poglobitvi razumevanja Božje ljubezni, ko bomo prepoznali zlo greha in človeških nepopolnosti kot ovire do prave ljubezni. Ko izgubimo čut za greh, smo porušili notranjo harmonijo srca in se s tem odpirajo vrata nasprotjem in sporom v človeški družbi. Samo mir spokojnega srca lahko odžene vojne in napetosti. »V resnici so neravnovesja, zaradi katerih trpi sedanji svet, povezana s tistim bolj temeljnim neravnovesjem, ki ima svoje korenine v človekovem srcu.«²²

22. Služba sprave, če jo opravljamo v pristnem duhu, nas bo vabila k skladnosti s čustvi Kristusovega srca. Gre za pastoralno »prioriteto«, saj živimo ljubezen Dobrega pastirja, njegovo »ljubezen do Očeta v Svetem Duhu, njegovo ljubezen do ljudi vse do darovanja v žrtvi lastnega življenja«. ²³ Da bi se vrnili k Bogu, ki je Ljubezen, je treba slišati klic po priznanju svojih grehov, vedoč, da je »Bog večji od našega srca« (1 Jn 3,20). Iz tega prihaja velikonočno veselje, lastno spreobrnjenju, ki je prebujalo svetnike in misijonarje v vseh časih.

23. Aktualnost zakramenta sprave se kaže tudi v stvarnosti potujoče Cerkve, ki je »hkrati sveta in vedno potrebna očiščevanja ter nikoli ne preneha s pokoro in prenavljanjem«. ²⁴

²¹ Janez Pavel II., *Pismo duhovnikom za veliki četrtek leta 1986*, 7: AAS 78 (1986) 695.

²² Pastoralna konstitucija *Cerkve v sedanjem svetu*, 10.

²³ Janez Pavel II., *Apostolsko pismo Dal vam bom pastirjev*, 49: AAS 84 (1992) 745.

²⁴ *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 8.

Zato se Cerkev obrača na Marijo, ki »sveti tu na zemlji potujočemu Božjemu ljudstvu kot znamenje trdnega upanja in tolažbe, dokler ne pride Gospodov dan.«²⁵

2. Temeljna načela

Narava zakramenta pokore

24. Zakrament odpuščanja je dejavno znamenje navzočnosti, besede in odrešenjskega delovanja Kristusa Odrešenika. V njem sam Gospod nadaljuje besede odpuščanja po besedah svojega služabnika, hkrati pa preoblikuje in dviga dejanja spokornika, ki priznava svojo grešnost in prosi odpuščanja s sklepom za zadoščevanje in poboljšanje. V njem se uresničuje presenečenje izgubljenega sina v srečanju z Očetom, ki odpušča in pripravi gostijo ob vrnitvi ljubljenega sina (prim. Lk 15,22).

Velikonočno praznovanje, pot spreobrnjenja

25. Obhajanje zakramenta pokore je po svoji naravi liturgično, praznično in veselo, kolikor je pod vodstvom Svetega Duha usmerjeno na vnovično srečanje z Očetom in z Dobrim pastirjem. To odpuščanje je Jezus hotel prikazati z znamenji praznovanja in veselja (prim. Lk 15,5–7.9–10.22–32). Zato postane pogostno in periodično (časovno določeno) obhajanje zakramenta sprave razumljivejše in bolj zaželeno. Kristusa srečamo v tem zakramentu svobodno tedaj, ko smo se že z njim srečali v obhajanju evharistije, v živi besedi, v občestvu, z vsakim bratom in celo v uboštvu lastnega srca.²⁶

²⁵ Prav tam, 68.

²⁶ »Po zakramentu pokore, ki ima tako pomembno vlogo v kristjanovem življenju, se prav sedaj uresničuje odrešenjsko delo Kristusove velikonočne skrivnosti.« Tako Benedikt XVI., *Govor spovednikom štirih papeških rimskih bazilik* (19. februarja 2007): AAS 99 (2007) 250.

26. V tem zakramentu slavimo klic k spreobrnjenju kot vrnitev k Očetu (prim. Lk 15,18). Imenujemo ga zakrament »pokore (poenitentia), ker posvečuje osebnostno in cerkveno-stno naravnost spreobrnjenja, kesanja in zadoščevanja.«²⁷ »Imenuje se tudi zakrament ‚spovedi‘ (confessio), ker je priznanje ali izpoved grehov pred duhovnikom bistvena prvina tega zakramenta. V globokem pomenu je ta zakrament tudi ‚izpoved‘ (priznanje) v smislu hvaležnega priznanja in hvaljenja Božje svetosti in Božjega usmiljenja do grešnega človeka.«²⁸ »Imenuje se zakrament ‚odpuščanja‘ (remmissio), ker Bog z duhovnikovo zakramentalno odvezo podeljuje spokorniku ‚odpuščanje in mir‘. Imenuje se tudi zakrament ‚sprave‘ (reconciliatio), ker podeljuje grešniku ljubezen Boga, ki daje spravo.«²⁹

27. Zakramentalno obhajanje »spreobrnjenja« je vezano na prizadevanje, da bi odgovorili na Božjo ljubezen. Zato je klic k spreobrnjenju »bistveni del oznanila Božjega kraljestva.«³⁰ Tako se kristjan včlenjuje v dogajanje (dinamizem) »potrtega srca« (prim. Ps 51,19), h kateremu ga priteguje in nagiblje milost (prim. Jn 6,44), da se odzove usmiljeni ljubezni Boga, ki nas je prvi ljubil (prim. 1 Jn 4,10).³¹

Na poti svetosti

28. Gre za pot k svetosti, ki jo zahtevajo in omogočajo krst, birma, evharistija in Božja beseda. Tako se uresničuje tista skrivnostna stvarnost milosti, ki jo sv. Pavel opisuje z besedami: »V imenu Kristusa prosim: Spravite se z Bogom« (2 Kor 5,20). Apostolov klic izraža kot poseben razlog za to dejstvo, da je »Bog storil Kristusa za nosilca greha za nas,

²⁷ *Katekizem katoliške Cerkve*, 1423 b.

²⁸ *Katekizem katoliške Cerkve*, 1424. Op. ur.: latinska imena je dodal prevajalec/urednik.

²⁹ *Katekizem katoliške Cerkve*, 1424; prim. 2 Kor 5,20; Mt 5,24.

³⁰ *Katekizem katoliške Cerkve*, 1427.

³¹ *Katekizem katoliške Cerkve*, 1428.

da bi mi postali po njem Božja pravičnost« (2 Kor 5,21). Tako smo zdaj »oproščeni greha ... in imamo kot svoj sad posvečenje« (Rim 6,22).

29. V to dogajanje (dinamiko) izkušnje odpuščajočega usmiljenja Boga od zgodnjega otroštva in že v času pred prvim obhajilom je mogoče vstopiti tudi nedolžnim dušam, ki jih vodi zaupljivost in sinovsko veselje.³² Za takšno razpoloženje je treba pripraviti duše z ustrezno katehezo o zakramentu pokore v času pred prejemom prvega obhajila.

30. Ko smo vstopili v to evangelijsko dogajanje odpuščanja, je lahko razumeti pomembnost priznanja malih grehov in nepopolnosti kot odločitev, da bi »napredovali v življenju Duha«, in v želji, da bi oblikovali svoje življenje v izkazovanju Božjega usmiljenja drugim.³³ Tako postajamo podobni Kristusu, ki je »edini zadostil za naše grehe« (Rim 3,25; 1 Jn 2,1-2).³⁴

31. Duhovnik, ki se zaveda resničnosti te milosti, opogumlja vernike, naj pristopijo k zakramentu pokore. Tedaj »duhovnik opravlja službo dobrega pastirja, ki išče zgubljeno ovco, službo usmiljenega Samarijana, ki obvezuje rane, očeta, ki čaka na izgubljenega sina in ga ob njegovi vrnitvi sprejme; pravičnega sodnika, ki ne gleda na osebo in čigar sodba je hkrati pravična in usmiljena. Skratka, duhovnik je znamenje in orodje usmiljene Božje ljubezni do grešnika«. ³⁵ »Dobri pastir išče izgubljeno ovco. Ko jo najde, jo nadene na iste rame, ki so nosile les križa, in jo vrača življenju v večnosti.«³⁶

³² Prim. Janez Pavel II., *Govor bogoslovcem iz Jugoslavije* (26. aprila 1985).

³³ *Katekizem katoliške Cerkve*, 1428.

³⁴ Prav tam, 1460.

³⁵ Prav tam, 1465.

³⁶ Sv. Gregor Nacianški, *Govor* 45.

Skrivnost milosti

32. Spoštovanje »zakramentalne molčečnosti« (sigillum sacramentale) pomeni, da je obhajanje pokore milostna stvarnost, katere pot je že »označena« (zaznamovana) v Jezusovem srcu, v globokem prijateljstvu z njim. Tako se skrivnost in človekovo dostojanstvo še enkrat razodevata v luči Kristusove skrivnosti.³⁷

Milostni učinki zakramenta pokore so sprava z Bogom (vnovična vzpostavitev miru in prijateljstva z Njim), sprava s Cerkvijo (vnovična včlenitev v občestvo svetih) ter sprava s samim seboj (poenotenje lastnega srca). Posledično se spokornik »spravi z brati, ki jih je kakor koli prizadel ali žalil; spravi se s Cerkvijo, spravi se z vsem stvarstvom«.³⁸

33. Dostojanstvo spokornika izhaja iz zakramentalnega obhajanja, pri katerem sam odkrije svojo pristnost (spreobrnjenje) in kesanje. Dejansko se »s svojimi dejanji vključuje v obhajanje zakramenta, ki ga izvrši spovednik z besedami odveze, ki jih spregovori v Kristusovem imenu«.³⁹ Zato moremo reči, da vernik, »medtem ko v svojem življenju izkuša in oznanja Božje usmiljenje, hkrati z duhovnikom obhaja bogoslužje tiste Cerkve, ki se nenehno prenavlja«.⁴⁰

34. Obhajanje zakramenta pokore uresničuje zgodovino milosti, ki prihaja od Gospoda. »V preteklosti in v neprekinjeni praksi je Cerkev uresničevala ‚službo sprave‘ (2 Kor 5,18) po zakramentih krsta in pokore in tako razodevala vedno

³⁷ Prim. *Pastoralna konstitucija Cerkev v sedanjem svetu*, 22. »Skrivnost sprave mora biti varovana v svoji sakralnosti ne samo zaradi teoloških, pravnih in psiholoških razlogov, pri katerih smo se zadržali v prejšnjih podobnih govorih, ampak tudi iz ljubečih razlogov, pripadajočih njene-mu značaju intimnega odnosa med vernikom in Bogom.« Tako Janez Pavel II., *Govor Apostolski penitenciariji* (12. marca 1994), 3: AAS 87 (1995) 76; prim. *Katekizem katoliške Cerkve*, 1467.

³⁸ *Katekizem katoliške Cerkve*, 1469; prim. Janez Pavel II., *Apostolska spodbuda O spravi in pokori*, 31: AAS 84 (1985) 265.

³⁹ *Rimski obrednik, Sveta pokora – Obred sprave*, Ljubljana 1976, 11.

⁴⁰ Prav tam, 11.

živo pastoralno prizadevanje v spolnjevanju Kristusovega naročila, in kot bistveni del duhovniške službe.«⁴¹

35. Gre za zakramentalno pot, ki je vidno znamenje milosti, ta pa je del zakramentalnosti Cerkve. Je tudi pot, ki jo zarisuje »očenaš«, v katerem prosimo za odpuščanje, ko tudi sami izkazujemo odpuščanje drugim. Iz izkušnje sprave se v srcu vernika rodi zaveza miru z vsem človeštvom. »Iskrena želja kristjanov je, da bi lahko vsa človeška družina klicala Boga ,Oče naš!«⁴²

3. Nekaj praktičnih navodil

Skrivnost, ki v spokorniku prebuja razpoložljivost

36. Pripravljenost na spravo in pokoro ali »spreobrnjenje« se je od začetkov Cerkve izražala na razne načine in v raznih trenutkih: pri obhajanju evharistije, v posebnih liturgičnih časih, na primer v postnem času, v spraševanju vesti, zaupni molitvi, miloščini, žrtvah ipd. Privilegirani čas pa je obhajanje zakramenta pokore ali sprave, pri katerem se spokornik kesa, priznava grehe in zadoščuje, služabnik zakramenta pa mu podeli odvezo s pozivom k večji odprtosti za ljubezen.

37. Jasno, preprosto in celovito priznanje lastnih grehov obnavlja občestvo z Bogom in z brati, zlasti v okviru cerkvenega občestva. »Spreobrnjenje« kot vrnitev k Očetovim načrtom vključuje iskreno kesanje, prav tako priznanje in pripravljenost poravnati oziroma popraviti lastno ravnanje. Tako spokornik usmerja svoje življenje na pot ljubezni do Boga in do bližnjega.

⁴¹ Janez Pavel II., *Apostolsko pismo - Motu proprio Misericordia Dei*, n. d., 452; slov. prevod : CSS 2002, I-II, str. 117.

⁴² Benedikt XVI., *Okrožnica Ljubezen v resnici*, 79

38. Spokornik v navzočnosti vstalega Kristusa (in tudi njegovega služabnika) v zakramentu priznava svoj greh, izraža kesanje in si prizadeva za zadoščevanje in poboljšanje. Milost zakramenta sprave je milost odpuščanja, ki sega do korenin po krstu storjenih grehov, ozdravlja nepopolnosti in odklone ter verniku daje moč, da se spreobrne in se bolj odpre polnosti ljubezni.

39. Mnogo je zunanjih dejanj, s katerimi je mogoče izraziti notranje razpoloženje: molitev, miloščina, žrtev, posvečevanje liturgičnih časov ipd. »Vsakodnevno spreobrnjenje in pokora pa najdeta svoj izvir in hrano v evharistiji.«⁴³ V obhajanju zakramenta pokore doživljamo pot vrnitve, kakor jo Jezus opisuje v priliki o izgubljenem sinu: »Samo Kristusovo srce, ki pozna globine ljubezni svojega Očeta, nam je moglo tako preprosto in tako čudovito lepo razodeti globino njegovega usmiljenja.«⁴⁴

40. Milost Boga, ki nas je prvi ljubil, stori, da je spokornik sposoben opraviti ta dejanja. Spraševanje vesti je treba opraviti v luči Božje ljubezni in njegove besede. V priznanju grehov spokornik prevzema svojo odgovornost in pod vplivom milosti izraža obžalovanje ter zavrača greh, kar stori zlasti pred Bogom, ki nas ljubi in z usmiljenjem sodi naša dejanja. Spoznanje in celovito priznanje grehov pred duhovnikom, storjeno neposredno in jasno, je delo Duha ljubezni, ki se mu pridružuje popolno (zaradi ljubezni - *contritio*) ali nepopolno kesanje (iz strahu pred Božjo pravičnostjo - *attritio*).

Liturgično obhajanje

41. Obhajanje zakramenta sprave je bogoslužno dejanje, ki se po obredniku *Sveta pokora - Obred sprave* začne s pozdravom in z blagoslovom; sledijo branje ali recitiranje Božje besede, poziv h kesanju, spoved, nasveti in spodbude, nala-

⁴³ *Katekizem katoliške Cerkve*, 1436.

⁴⁴ *Katekizem katoliške Cerkve*, 1439.

ganje in sprejemanje pokore, zakramentalna odveza, zahvala in sklepni blagoslov.⁴⁵ Viden in ustrezen prostor za spovedovanje je spovednica s »pritrjeno mrežo med spovedancem in spovednikom in jo (spovednico, op. prev.) lahko verniki, ki to želijo, prosto uporabljajo,«⁴⁶ da je v pomoč obema.

42. Redna oblika obhajanja zakramenta spovedi, to je posamična (individualna) spoved, tudi tedaj, ko je pred njo občestvena priprava, je odlična priložnost za poziv k svetošti in posledično za morebitno duhovno spremljanje (bodisi pri istem ali pri drugem spovedniku). »Zaradi svoje individualne narave daje potem prva oblika obhajanja možnost, da se zakramentu pokore pridruži nekaj, kar se sicer od nje ga razlikuje, a je z njim lepo združljivo; mislim na duhovno spremljanje. Prav gotovo torej ta prva oblika jasno označuje in pospešuje osebno odločanje in lastno zavzetost.«⁴⁷ »Ko je mogoče, zlasti ob posebnih časih cerkvenega leta, ali ko se pokaže priložnost, je prav, da se posamična spoved z več spovedanci odvija v okviru spokornega bogoslužja, kakor ob spoštovanju različnega bogoslužnega izročila predvideva obrednik. Pri tem lahko več časa posvetimo opraviilu Božje besede in branju ustreznih beril.«⁴⁸

43. Čeprav se je »v primerih velike potrebe mogoče zateči k občestvenemu obhajanju sprave s splošno spovedjo in skupno odvezo«, kakor določajo zakonske določbe, »mora jo verniki, da bo odveza veljavna, imeti namen, da se bodo v zahtevanem času spovedali velikih grehov v posamični spovedi.«⁴⁹ Sodba, kdaj so izpolnjeni predpisani pogoji, »gre

⁴⁵ Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Gospodova beseda*, 61.

⁴⁶ *Zakonik cerkvenega prava* (odslej ZCP), kan. 964, § 2.

⁴⁷ Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda O spravi in pokori*, 32; AAS 84 (1985) 267–268.

⁴⁸ Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Gospodova beseda*, 61.

⁴⁹ *Katekizem katoliške Cerkve*, 1483; prim. ZCP, kan. 962, § 1; *Zakonik kanonov vzhodnih Cerkva* (odslej ZKVC), kan. 721.

krajevnemu škofu, ki lahko določi primere take sile, upoštevajoč merila po soglasni presoji z drugimi člani škofovske konference». ⁵⁰

Zato je »osebna (posamična) in natančna spoved ter odveza vsakega posameznega vernika edini redni način sprave vernikov z Bogom in s Cerkvijo, razen če jih od tega opravičujeta fizična ali moralna nezmožnost ... Osebna spoved je torej najznačilnejša oblika sprave z Bogom in s Cerkvijo.« ⁵¹

Praktične norme, določene s strani Cerkve, kot izraz pastoralne ljubezni

44. V kanonih *Zakonika cerkvenega prava* so praktične smernice za osebno (posamično) spoved in občestveno obhajanje zakramenta, ⁵² prav tako za kraj in način postavitve spovednice. ⁵³ Kar zadeva služabnike zakramenta, je treba upoštevati v cerkvenem izročilu in pastoralni izkušnji preverjena pravila, kot sta pravici redne spovedne sodnosti in odveze v nekaterih posebnih primerih. ⁵⁴ Vsem je treba spoštovati merila Cerkve glede moralnega nauka. ⁵⁵ Spovednik mora ravnati kot služabnik Božje pravičnosti in usmiljenja, da bo »skrbel za Božjo čast in zveličanje vernikov«. ⁵⁶

45. Te določbe pomagajo k dolžnemu modremu ravnanju, »upoštevajoč tudi stan in starost spovedanca« ⁵⁷ tako glede

⁵⁰ ZCP, kan. 961; prim. ZKVC, kan. 720.

⁵¹ KKC, 1484.

⁵² ZCP, kan. 959–963; ZKVC, kan. 718–721.

⁵³ ZCP, kan. 964: »§ 1. Pravi prostor za opravljanje zakramentalne spovedi je cerkev ali kapela.

§ 2. Glede spovednice naj škofovska konferenca izda določbe, vendar tako, da so spovednice vedno na odprtem mestu s pritrjeno mrežo med spovedancem in spovednikom, in jih lahko verniki, ki to želijo, prosto uporabljajo. § 3. Izven spovednice naj se ne spoveduje, razen iz upravičenega razloga«; prim. tudi ZKVC, kan. 736, § 1.

⁵⁴ ZCP, kan. 965–977; ZKVC, kan. 722–730.

⁵⁵ ZCP, kan. 978, § 2.

⁵⁶ ZCP, kan. 978, § 1; ZKVC, kan. 732, § 2.

⁵⁷ ZCP, kan. 979.

zahtev kot glede praktičnih navodil ter »nalaganja ustrezne pokore«. ⁵⁸ V ta kontekst skrivnosti Božje milosti in človeškega srca je zelo primerno umeščena »zakramentalna molčečnost« (sigillum sacramentale). ⁵⁹

Druge določbe vsebujejo nekaj navodil v pomoč spovedancem za natančno spoved, na primer, kar zadeva število in vrsto velikih grehov, ⁶⁰ čas za obhajanje zakramenta, sredstva (katera, ob kakšni priložnosti, razlage), zlasti pa pravico do izbire pooblaščenega spovednika, kakor se kdo sam odloča. ⁶¹

46. V obredniku *Sveta pokora - Obred sprave* so navedene doktrinalne smernice in pastoralna navodila glede priprave spovednika, sprejema spokornika, posameznosti samega obhajanja. Ta navodila so spokorniku v pomoč pri oblikovanju njegovega življenja v skladu s prejeto milostjo. Občestveno obhajanje pokore z individualno odvezo je v veliko pomoč za posamično (osebno) spoved, ki je redna oblika obhajanja zakramenta pokore.

47. Tudi Apostolsko pismo *Motu proprio Božje usmiljenje (Misericordia Dei)* papeža Janeza Pavla II. glede nekaterih vidikov obhajanja zakramenta pokore vsebuje številna praktična navodila o mogočih načinih zakramentalnega obhajanja samega zakramenta in njegovih posameznih znamenjih.

Kako usmerjati pot k svetosti ob pomoči Svetega Duha

48. V vseh možnostih obhajanja zakramenta je najpomembnejše pomagati spovedancu v procesu njegovega upoda-

⁵⁸ ZCP, kan. 981; ZKVC, kan. 732, § 1.

⁵⁹ Prim. ZCP, kan. 982–984; ZKVC, kan. 731, 733–734.

⁶⁰ Prim. ZCP, kan. 988: »§ 1. Vernika veže dolžnost, da se spove po vrsti in številu vseh velikih grehov, ki jih je storil po krstu in še niso bili neposredno odpuščeni po cerkveni oblasti odpuščati grehe in se jih še ni obtožil pri posamični spovedi, a se jih po skrbnem spraševanju vesti zaveda. § 2. Vernikom se priporoča, da se spovedujejo tudi malih grehov.«

⁶¹ Prim. ZCP, kan. 987–991; ZKVC, kan. 719.

bljanja v Kristusu. Preprost in moder nasvet lahko razsvetljuje vse življenje ter prispeva k procesu temeljitega premišljevanja in popolnosti; procesu, ki ga spremlja dober duhovni voditelj. Ta je nekak instrument v Božjih rokah, ki pomaga odkriti, kaj Bog pričakuje od posameznika v nekem trenutku; njegova sposobnost pa se ne sme opirati zgolj na človeška spoznanja. Nagovor pri občestvenem obhajanju ali osebni nasvet pri posamični (individualni) spovedi lahko odločilno vpliva na vse življenje spovedanca.

49. Vedno je treba upoštevati proces, ki ga spovedanec doživlja. Včasih mu je treba pomagati h korenitemu spreobrnjenju, ki ga bo vodilo do doseganja in utrditve temeljne odločitve glede vere; drugič bo šlo za pomoč v vsakdanjem prizadevanju za svetost, ki je vedno skladen proces prečiščevanja, razsvetljevanja in združevanja.

50. Pogostna spoved malih grehov in nepopolnosti je nekakšno nadaljevanje zvestobe krstu in birmi; izraža pristno željo po svetosti in vrnitvi k Očetovem načrtu, da bo Kristus resnično živel v nas v popolnejši zvestobi Svetemu Duhu. Zato se »upoštevajoč poklicanosti vseh k svetosti spodbuja tudi spoved malih grehov«. ⁶²

Spovednikova razpoložljivost in očetovski sprejem

51. Najpomembnejša naloga spovednika sta molitev in pokora za spovedance. S tem se ustvarjata pristno razpoložnje in čut za očetovski sprejem.

52. Tisti, ki jim je izročena pastoralna skrb za duše, »so dolžni poskrbeti, da imajo njim izročeni verniki možnost opraviti osebno (posamično) spoved ob zanje ugodnih dneh in urah.« ⁶³ To se dogaja v veliko duhovno korist ne samo v

⁶² Janez Pavel II., *Apostolsko pismo – Motu proprio Misericordia Dei*, 3; AAS 94 (2002) 456; slov. prevod v: CSS (2002), str. 118.

⁶³ ZCP, kan. 986; ZKVC, kan. 735.

božjepotnih cerkvah, ampak tudi v mnogih župnijah in cerkvah.

53. Takšna razpoložljivost za službo se še povečuje in v vernikih prebujajo željo po krščanski popolnosti. Duhovnikova pomoč pred spovedjo ali med njo jim omogoča večje spoznanje sebe v luči vere, spodbuja spokorno razpoloženje in pripravljenost za nenehno osebno spreobrnjenje, obnovo, spremembo življenja, da bi tako popravili doslej nepopoln odgovor na Božjo ljubezen.

54. Sklepno besedilo pri obhajanju zakramenta, to je po odvezi v ožjem pomenu besede pred odslovitvijo, vsebuje pomembno duhovno in pastoralno bogastvo, in bi bilo vredno, da ga molimo skupaj glede na to, da usmerja naše srce h Kristusovemu trpljenju, zaslugam blažene Device Marije in svetnikov ter k deležu naših dobrih del.

55. Dejstvo, da služabnik zakramenta deluje v imenu Kristusa, dobrega pastirja, duhovnika obvezuje, da pozna in prepozna duhovne bolezni ter čuti s spovedancem; da je zvest učenju cerkvenega učiteljstva glede moralnega nauka in krščanske popolnosti; da živi globoko molitveno življenje, sledi modrim navodilom glede poslušanja in spraševanja, je vedno na voljo tistim, ki prosijo za zakrament; sledi navdihom Svetega Duha. Gre za očetovsko in bratsko službo v posnemanju Dobrega pastirja, kar je prvenstvena pastoralna naloga. Kristus, navzoč v obhajanju zakramenta, čaka tudi v srcu vsakega spovedanca in pričakuje od spovednika molitev, študij, naslonitev na Duha in očetovsko sprejemljivost.

56. Takšna pastoralna ljubezen jasno označuje, da bi bilo »pomanjkanje razpoložljivosti za sprejem ranjenih ovac, še več, pomanjkanja tega, da jim gremo naproti, da bi jih privedli v hlev, obžalovanja vredno dejanje pomanjkanja pastoralnega čuta tistega, ki mora zaradi duhovniškega posvečenja izražati podobo Dobrega pastirja ... Posebej se priporoča vidna navzočnost spovednikov ... in razpoložljivost za potrebe

vernikov v času svete maše.«⁶⁴ Če gre za možnost koncelebracije, »se močno priporoča, da jo nekateri duhovniki opustijo, da bodo laže na voljo vernikom, ki želijo pristopiti k zakramentu pokore.«⁶⁵

57. Opis, kako je sveti arški župnik obhajal to skrivnost, poudarja pomembnost sprejemanja in razpoložljivosti. Benedikt XVI. razlaga: »Vsi duhovniki se moramo zavedati, da veljajo nam besede, ki jih je arški župnik postavil v Kristusova usta: ‚Pooblastil bom svoje služabnike, naj oznanjajo grešnikom, da sem jih vedno pripravljen sprejeti, kajti moje usmiljenje je neskončno.‘ Od svetega arškega župnika se duhovniki lahko učimo ne samo neizčrpnega zaupanja v zakrament pokore, ki nas sili, da ga postavimo v središče naših pastoralnih prizadevanj, ampak tudi ‚odrešenjski dialog‘, ki se mora v njem dogajati. Arški župnik je zelo različno ravnal z različnimi spovedanci.«⁶⁶ V tem kontekstu razumemo njegov odgovor sobratu duhovniku: »Povem ti, kaj je moj nasvet: spovedancem nalagam skromno pokoro, drugo pa sam storim namesto njih.«⁶⁷

Prenovljeno in posodobljeno oblikovanje duhovnikov za vodstvo vernikov v različnih okoliščinah

58. Od svetega arškega župnika se lahko učimo, kako spoznati spovedance, da bi jih glede na njihovo razpoloženje laže usmerjali. Pobožne je podpiral na poti k svetosti, vse pa je vabil, »naj stopijo v reko božjega usmiljenja«, ter jih spodbujal k zaupanju na poboljšanje. Rekel je: »Dobri Bog vse ve.

⁶⁴ Janez Pavel II., *Apostolsko pismo – Motu proprio Misericordia Dei*, 1b-2; AAS 94 (2002) 455.

⁶⁵ Kongregacija za bogoslužje in disciplino zakramentov, *Odgovor glede določb, ki se tičejo časa obhajanja zakramenta pokore – Quatenam sunt dispositiones* (31. julija 2001), v: *Notitiae* 37 (2001), 259–260 (EV 2001), n. 1504.

⁶⁶ Benedikt XVI., *Pismo na začetku duhovniškega leta ob 150. obletnici smrti sv. Janeza Marija Vianneya*.

⁶⁷ Prav tam.

Še preden ste priznali svoje grehe, ve, da boste vnovič grešili, vendar vam odpušča. Velika je ljubezen našega Boga, ki gre tako daleč, da vedé prezre naša prihodnja dejanja, vendar nam odpušča.«⁶⁸

Takšno prizadevanje za pastoralno ljubezen »je bilo brez dvoma zanj največja asketična vaja«, pravo »mučeništvo«. Zato mu je »Gospod naklonil milost, da je spravil z njim tudi največje spokorjene grešnike, prav tako pa tudi milost, da je vodil h krščanski popolnosti duše, ki so si za to prizadevale.«⁶⁹

59. Spovednik je pastir, oče, učitelj, vzgojitelj, duhovni sodnik in tudi zdravnik, ki razločuje in daje duhovno pomoč. »Duhovnik naj pri spovedovanju pomni, da je tako sodnik kot zdravnik, in da ga je Bog postavil hkrati za služabnika Božje pravičnosti in Božjega usmiljenja, da bi skrbel za Božjo čast in za zveličanje vernikov.«⁷⁰

60. Marija je mati usmiljenja, ker je mati Kristusa duhovnika, ki nam je razodel Božje usmiljenje. On je tisti, ki kot »nihče drugi živi usmiljenje, do globin pozna skrivnost Božjega usmiljenja, zato more doseči tiste, ki bodo toliko laže sprejemali usmiljeno ljubezen matere.«⁷¹ Duhovnikova marijanska duhovnost v svojem redu delovanja omogoča spoznanje materinskega srca Marije kot odsev Božjega usmiljenja.

Nove razmere, nove milosti in nov žar služabnikov

61. Treba je poznati težave današnjega časa, da bi mogli opravljati službo zakramenta pokore, težave, ki jih povzroča izguba čuta za greh, določen odpor do tega zakramenta, prepričanje o nepotrebnosti zakramenta, če ne gre za velik greh, pa tudi utrujenost služabnika (duhovnika), preobloženega s številnimi dejavnostmi. Spoved je vedno duhovno prerojenje,

⁶⁸ Prav tam.

⁶⁹ Janez Pavel II., *Pismo duhovnikom za veliki četrtek* 1986, 7; l. c. 695.

⁷⁰ ZCP, kan. 978, § 1; ZKVC, kan. 732, § 2.

⁷¹ Janez Pavel II., *Okrožnica O Božjem usmiljenju*, 9; l. c. 1208.

ki prerodi spovedanca v novo stvarnost in ga povezuje v vedno globlje prijateljstvo s Kristusom. Zato je vir veselja za tistega, ki je v službi Dobrega pastirja.

62. Ko duhovnik opravlja to službo, na poseben način podoživlja dejstvo, da je orodje čudovitega milostnega dogajanja. V luči vere lahko doživlja uresničenje Božjega usmiljenja. Znamenja in besede služabnika so sredstvo, da se lahko udejanji resničen čudež milosti. Čeprav obstajajo tudi druga sredstva Cerkve, po katerih se posreduje Božje usmiljenje, kot je na primer evharistija, ta največji dokaz ljubezni, se »v zakramentu pokore Božje usmiljenje na viden način dotakne človeka«. ⁷² To je privilegirano sredstvo spodbujanja ne samo za dosegó odpuščanja, ampak tudi za velikodušno hojo po poti istovetenja s Kristusom. Je za vernike in za duhovnika pot evangeljske učljivosti; nujna pot, da vzdržimo na ravni takšne velikodušnosti.

63. Da bo sposoben takšnega spodbujanja, mora služabnik nameniti veliko pozornosti lastnemu oblikovanju: »Zato je potrebno, da služabnik zakramenta duhovni in pastoralni tenkočutnosti pridružuje zavzeto teološko, moralno in pedagoško pripravo, ki ga usposablja za razumevanje življenjskega stanja oseb. Prav tako je pomembno, da pozna družbene, kulturne in delovne okoliščine tistih, ki prihajajo k spovedi, da jim lahko daje ustrezne duhovne in praktične nasvete in usmeritve ... Človeški modrosti in teološki pripravi pa se mora pridružiti globok pretok duhovnosti, ki ga hrani moli-

⁷² Janez Pavel II., *Homilija v Mariboru* (Slovenija), 19. maja 1996, v: Janez Pavel II., *Govori v Sloveniji*, Cerkevni dokumenti 64, Ljubljana 1996.

tveni stik s Kristusom, učiteljem in odrešenikom.«⁷³ Za dosego tega cilja je zelo koristno nenehno oblikovanje, kot so na primer dnevi duhovniškega oblikovanja s posebnimi programi, ki jih daje na voljo Apostolska penitenciarija.

⁷³ Benedikt XVI., *Govor penitenciarijem* (19. februarja 2007). Glej tudi Govor 7. marca 2008. Govori Janeza Pavla II. in Benedikta XVI. vsebujejo bogate kateheze o tem, kako obhajati zakrament pokore, služabnike zakramenta pa spodbujajo, kako naj sami živijo in kako naj vernikom pomagajo doseči izkustvo odpuščanja in svetosti. Poleg že navedenih dokumentov lahko konzultiramo še: Rimski obrednik *Sveta pokora – Obred sprave* (1973), Ljubljana 1976; Janez Pavel II., *Okrožnica o Božjem usmiljenju (Dives in misericordia)*, 1980), Cerkevni dokumenti 10, Ljubljana 1981; Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda O spravi in pokori (Reconciliatio et poenitentia)*, 1984), Cerkevni dokumenti 25, Ljubljana 1985; Janez Pavel II., *Apostolsko pismo – Motu proprio Misericordia Dei su alcuni aspetti della celebrazione del sacramento della penitenza* (2002) (slov. prevod, v: *Cerkev v sedanjem svetu* 36 /2002/ 117-120); Apostolska penitenciarija, *Il sacramento della penitenza nei Messaggi di Giovanni Paolo II alla Penitenziaria Apostolica – anni 1981-1989-2000* (13. junija 2000); Papeški svet za družino, *Priročnik za spovednike glede nekaterih moralnih vprašanj v zakonu*, v: *Priprava na zakon*, Cerkevni dokumenti 71, Ljubljana 1997. V opombah so navedeni tudi govori Benedikta XVI. Apostolski penitenciariji. Glej tudi *Zakonik cerkvenega prava*, Ljubljana 1984 (knjiga IV, 1. del, naslov IV); *Katekizem katoliške Cerkve*, Ljubljana 1993 (II. del, čl. 4).

Drugi del

II. SLUŽBA DUHOVNEGA SPREMLJANJA

1. Sedanji pomen, milostni trenutek

Zgodovinski in sedanji itinerarij

64. Od začetkov Cerkve pa do danes so številni prakticirali duhovno svetovanje, imenovano tudi duhovno vodenje, vodstvo in duhovno spremljanje. Tisočletna praksa je obrodila sadove svetosti in pripravljenost za evangelizacijo.

Cerkveno učiteljstvo, cerkveni očetje, avtorji duhovnih spisov in pravila cerkvenega življenja govorijo o potrebnosti takšnega svetovanja ali vodstva zlasti v času oblikovanja (formacije) in v nekaterih okoliščinah krščanskega življenja. Obstajajo trenutki v življenju, ko je še kako potrebno posebno razločevanje in bratsko spremljanje. Gre za logiko krščanskega življenja. »Potrebno je znova odkriti veliko tradicijo osebnega duhovnega spremljanja, ki je v življenju Cerkve vedno prinašalo mnogo dragocenih darov.«⁷⁴

65. Naš Gospod je bil vedno blizu svojim učencem. Duhovno vodstvo ali spremljanje in svetovanje so gojili v vseh časih, v začetku zlasti v samostanih (menihi na Vzhodu in Zahodu), pozneje, začenši od srednjega veka, so obstajale razne duhovne šole. Od 16. in 17. stoletja dalje so ga pogosteje uvajali v krščansko življenje, kakor lahko vidimo iz spisov sv. Terezije Vélike, sv. Janeza od Križa, sv. Ignacija Lojolskega, sv.

⁷⁴ Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda Dal vam bom pastirjev*, 40: AAS 84 (1992) 723.

Janeza iz Avile, sv. Frančiška Saleškega, sv. Alfonza Ligvorija, Petra Bérulla in drugih. Čeprav je prevladovalo duhovno vodstvo, ki so ga opravljali menihi in duhovniki kot služabniki, so bili dejavni na tem področju tudi drugi verniki (redovniki in laiki), npr. sv. Katarina Sienska. Cerkvena zakonodaja je zbrala vse te izkušnje in jih uvrstila zlasti v začetno oblikovanje duhovniškega in posvečenega življenja. Danes opravljajo službo svetovanja na poti k svetosti tudi ustrezno pripravljene laiki, moški in ženske.

Priprava duhovnikov na duhovno spremljanje

66. Duhovno vodstvo (spremljanje) je pomoč na poti posvečevanja vsem vernikom v katerem koli življenjskem stanju. Medtem ko danes zaznavamo, kako verniki iščejo duhovno usmeritev, se hkrati zaznava velika potreba po večji usposobljenosti cerkvenih služabnikov, da bi mogli skrbno in odgovorno ponuditi službo svetovanja, razločevanja in spremljanja. Kjer že obstaja takšna praksa, se uresničuje osebna in občestvena prenova, se prebujajo duhovni poklici, duh apostolata, veselo upanje.

67. V času priprave na duhovništvo je čedalje bolj potreben in nujen študij duhovne teologije in izkušnja duhovnega življenja. V resnici sta svetovanje in duhovno spremljanje del celotne službe oznanjevanja in sprave. Duhovnik je poklican voditi druge na poti istovetenja s Kristusom; ta pot vsebuje tudi kontemplacijo. Pomoč duhovnega spremljanja kot razločevanje Duha je del njegove službe: »Preizkušajoč duhove, ali so od Boga, naj mnogovrstne darove laikov, nižje kakor višje, z verskim čutom odkrivajo, z veseljem priznavajo in skrbno gojijo.«⁷⁵

68. Od začetka bivanja v semenišču ima priprava na duhovništvo prav ta namen: »Gojenci naj se s posebno versko

⁷⁵ *Odlok o službi in življenju duhovnikov* (1965), 9

vzgojo in predvsem s primernim duhovnim spremljanjem pripravijo, da bodo velikodušno in s čistim srcem sledili Kristusu Odrešeniku.«⁷⁶

69. Pri tem ne gre zgolj za svetovanje o doktrinalnih (verških) vprašanjih, ampak za življenje v zaupnem osebnem odnosu in upodabljanju po Kristusu, ki je vedno tudi udeležba pri življenju Svete Trojice: »Duhovna vzgoja naj bo tesno povezana z znanstvenim in dušnopastirskim uvajanjem. Predvsem naj duhovni voditelj (spiritual) skrbi za to, da se bodo bogoslovci naučili stalno živeti v prisrčnem odnosu z Očetom po njegovem Sinu Jezusu Kristusu v Svetem Duhu.«⁷⁷

Duhovno vodstvo in duhovniška služba

70. Duhovnikove službe (*munera*) so opredeljene glede na njegov odnos do duhovnega življenja vernikov: »Služabniki evharistije ste in delivci Božjega usmiljenja v zakramentu pokore, tolažniki duš, voditelji vseh vernih v viharjih življenjskih težav.«⁷⁸

Za posvečevanje, apostolatsko poslanstvo in življenje cerkvenega občestva je v duhovnem spremljanju ali vodstvu vedno namenjena posebna pozornost razločevanju Duha. Sveti Duh spodbuja k življenju v resnici in dobroti po Kristusovem zgledu. Prosimi ga moramo za njegovo luč in moč, da bi mogli razločevati in biti zvesti njegovim navdihom.

71. Smemo reči, da je takšna pozornost do duhovnega življenja vernikov, ki jih spremljamo (vodimo) na poti kontemplacije in svetosti, kakor tudi pomoč pri razločevanju njihove poklicanosti, pastoralna prioriteta: »S tega vidika se bo skrb za poklice znala izražati tudi v trdnem in prekipevajočem predlogu *duhovnega spremljanja* ... Duhovniki naj bodo s

⁷⁶ Odllok o duhovniški vzgoji (1965), 3

⁷⁷ Prav tam, 8

⁷⁸ Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda Dal vam bom pastirjev*, 4.

svoje strani prvi pripravljene posvetiti čas in moči za to delo vzgoje in osebne duhovne pomoči. Nikoli jim ne bo žal, da so opustili ali odrinili na drugo mesto več drugih stvari, čeprav dobrih in koristnih, če je to bilo neizogibno, da so ostali zvesti svoji službi sodelavcev Svetega Duha pri razsvetljevanju in vodstvu poklicanih.«⁷⁹

72. Skrb za mladino, zlasti zaradi razločevanja njihove lastne poklicanosti znotraj splošne krščanske poklicanosti, obsega pozornost glede nasveta in duhovnega spremljanja: »Kakor je zapisal poznejši papež Pavel VI., ima duhovno vodstvo izredno lepo, mogli bi reči, nepogrešljivo vlogo pri moralni in duhovni vzgoji mladine, ki bi rada dojela svoj življenjski poklic, kakršen koli je, in mu zvesto sledila. Duhovno vodstvo predstavlja svoj blagodejni pomen za vsako življenjsko dobo, kadar se luči in ljubezni dobrega in razumnega sveta pridruži preverjanje lastne poštenosti in tolažba za velikodušno izpolnjevanje lastnih dolžnosti. Duhovno spremljanje je zelo občutljivo, toda zelo dragoceno pedagoško sredstvo; je pedagoška in psihološka umetnost velike odgovornosti za tistega, ki jo izvršuje; je duhovna vaja ponižnosti in zaupanja za tistega, ki jo sprejema.«⁸⁰

73. Duhovno spremljanje je navadno povezano z zakramentom sprave, saj je njegova mogoča posledica, kadar verniki prosijo za spremljanje na poti k svetosti, in pomeni posebno pot njihove osebne poklicanosti: »Vzporedno z zakramentom sprave bo duhovnik opravljal tudi službo duhovnega spremljevalca. Ponovno odkritje in razširjenost te prakse, ki je v veljavi tudi zunaj obhajanja zakramenta sprave, je velik blagoslov za Cerkev v današnjem svetu. Velikodušno in prizadevno izvrševanje duhovnega spremljanja je hkrati pomembna priložnost za odkrivanje in utrjevanje poklicev v duhovništvo ali razne oblike posvečenega življenja.«⁸¹

⁷⁹ Prav tam, 40.

⁸⁰ Prav tam, 81; l. c. 799–800.

⁸¹ Kongregacija za duhovščino, *Direktorij za službo in življenje duhovnikov*, Cerkevni dokumenti 56, Ljubljana 1994, 54.

Duhovno spremljanje duhovnikov

74. Tudi duhovniki sami potrebujejo zase duhovno spremitvo, ki je vedno osebna povezanost s Kristusom: »Da bodo svojo službo zvesto opravljali, naj se vsak dan radi pogovarjajo s Kristusom Gospodom med obiskovanjem in osebnim češčenjem svetega Rešnjega telesa; radi naj poiščejo čas za duhovno obnovo in visoko naj cenijo duhovno vodstvo.«⁸²

75. Sama služba zahteva, da je tudi duhovnik osebno deležen duhovnega spremljanja, ki ga zvesto išče in udejanja, da bi lahko vodil druge: »Za izboljšanje njihove lastne duhovnosti mora biti tudi med duhovniki samimi uresničeno duhovno vodstvo. Ko izročijo oblikovanje svoje duše v roke modrega sobrata, bodo že od začetka svoje službe zoreli v zavesti, kako pomembno je, da ne hodijo sami po poti duhovnega življenja in pastoralnih obveznosti. Ko se odločijo za to sredstvo učinkovitega oblikovanja, ki je tako dobro preizkušeno v Cerkvi, imajo duhovniki popolno svobodo pri izbiri osebe, ki naj jih vodi.«⁸³

76. Glede osebnih in občestvenih vprašanj se je potrebno posvetovati s sobrati, predvsem s tistimi, ki jim je zaupana ta naloga po službeni dolžnosti in poklicni milosti. Zavedati se je treba, da je prvi »svetovalec« in »voditelj« Sveti Duh, h kateremu se moramo zatekati z vztrajno, ponižno in zaupno molitvijo.

2. Osnovne smernice

Teološki temelji

77. Krščansko življenje je »pot«, je »življenje po Duhu« (prim. Gal 5,25), je usklajenost, odnos, posnemanje, upoda-

⁸² Odllok o službi in življenju duhovnikov, 18.

⁸³ Direktorij za službo in življenje duhovnikov, 54.

bljanje po Kristusu, da bi bili deležni njegovega božjega sinovstva. Zato so vsi, »ki se dajo voditi Božjemu Duhu, Božji otroci« (Rim 8,14). Duhovno svetovanje ali vodstvo pomaga razločevati »duha resnice in duha zmote« (1 Jn 4,6) ter »obleči novega človeka, ustvarjenega po Božji pravičnosti in resnični svetosti« (Ef 4,24). Duhovno spremljanje je predvsem pomoč za razločevanje *na poti svetosti* ali *popolnosti*.

Osnova prakse duhovnega »spremljanja« ali »vodstva« je pripadnost občestvu Cerkve, Kristusovemu skrivnostnem telesu, družini bratov, ki si pomagamo s prejetimi karizmi. Cerkev je skupek »posredovanj« (mediacij), pripadajočih raznim službam, poklicem in karizmam. Vsi potrebujemo pomoč drugih, kar velja zlasti na področju duhovnega svetovanja. Gre za to, da iščemo in sprejemamo nasvet, ki prihaja od Svetega Duha po drugih.

Pri krstu in pri birmi smo prejeli darove Duha, med katerimi je pomemben »dar svéta«. Izkušnja cerkvenega občestva govori, da imajo nekateri ta dar v obilnejši meri ali pa so poklicani k služenju drugim s tem, da jim posredujejo prejeta karizma. Duhovno spremljanje ali svetovanje se včasih izvršuje na osnovi naloge, zaupane s strani cerkvenega vodstva ali cerkvenega občestva, v katerem živimo.

Posebni cilji

78. Prvenstveni cilj duhovnega spremljanja je, da pomaga razločevati znamenja Božje volje. Običajno razločujemo razsvetljenja in vzgibe Svetega Duha. V določenem trenutku je spremljanje (svetovanje) bolj potrebno. Upoštevati moramo posebno »karizmo« osebnih poklicanosti ali poklicanosti občestva, v katerem živi tisti, ki prosi za nasvet ali ga prejema.

79. Pri razločevanju znamenj Božje volje s pomočjo bratskega nasveta pridejo včasih v poštev tudi moralna vprašanja in uresničevanje krščanskih kreposti ter razreševanje stanja, ki ga želimo razčistiti. Toda če manjka resnična želja po svetosti, bi s tem izgubili glavni cilj duhovnega vodstva. Ta

cilj je neločljivo povezan z napredovanjem v veri, upanju in ljubezni (prav tako z upodabljanjem po Kristusovih merilih, vrednotah in držah) in mora biti usmerjen po znamenjih Božje volje v skladnosti s prejetimi karizmami. Vernik, ki prejema nasvet, ga mora sprejeti z osebno odgovornostjo in pobudo.

80. Svetovanje v moralnih zadevah, zaupno obravnavanje osebnih težav in uporaba sredstev za posvečevanje morajo biti vključeni v iskanje Božje volje. Brez iskrene želje po svetosti, ki je v uresničevanju blagrov in zapovedi ljubezni, ne bi obstajal niti posebni cilj duhovnega vodstva v krščanskem življenju.

Dinamika in proces

81. V procesu duhovnega spremljanja je treba spoznati samega sebe v luči evangelija in spodbuditi zaupanje v Boga. To je v resnici pot osebnega odnosa s Kristusom, v katerem se učimo in z njim uresničujemo ponižnost, zaupanje in darovanje sebe v duhu nove zapovedi ljubezni.

Pomaga pri oblikovanju vesti s poučevanjem razuma, z razsvetljevanjem spomina, utrjevanjem volje, usmerjanjem čustev in spodbujanjem k vedno bolj velikodušnemu prizadevanju za posvečevanje.

82. V procesu duhovnega spremljanja si sledijo nekatere stopnje, ki niso strogo določene, ampak se razširjajo kot koncentrični krogi: vodijo k spoznanju samega sebe v zaupanju v Boga, ljubezen, v odločitev za popolno darovanje sebe, v skladnost očiščevanja, razsvetljenja in zedinjenja. Gre za dinamiko življenja v soglasju z deleženjem pri trinitaričnem življenju (prim. Jn 14,23; Ef 2,18) z upodabljanjem po Kristusu (merila, vrednote, drže, ki razodevajo vero, upanje, ljubezen) in v moči Svetega Duha, ki ga sprejemamo z zvestobo in velikodušnostjo.

Vse to se dogaja na različnih področjih (odnos do Boga, dela, v družbenih odnosih), v katerih iščemo Božjo voljo s

pomočjo duhovnega svetovanja in spremljanja. To je pot molitve, kontemplacije, razločevanja in zvestobe poklicanosti, darovanja na poti svetosti, skladnega življenja v bratskem cerkvenem občestvu, razpoložljivosti za apostolat. Duhovno spremljanje in svetovanje zadevata tudi konkretna sredstva. V tem procesu je treba imeti pred očmi, da je primarni voditelj Sveti Duh, medtem ko vernik ohranja osebno odgovornost in pobudo.

83. Na poti molitve (osebne, občestvene, liturgične) se je treba učiti moliti in skrbeti zlasti za sinovsko držo molitve očenaša, ki izraža ponižnost, zaupanje in ljubezen. Spisi svetnikov in duhovnih pisateljev so nam v pomoč pri usmerjanju na tej poti, da bomo »odprli srce in se veselili Njegove navzočnosti« ob srečanju naših pogledov (kot sveti arški župnik). »Jaz gledam njega in on gleda mene« (tako je rekel kmet iz Arsa, sledeč zgledu svojega župnika). Tako sprejemamo navzočnost, ki nam jo podarja Jezus, in se učimo tega, da je naša navzočnost »biti z njim, za katerega vemo, da nas ljubi« (sv. Terezija Véliká). To je tihota češčenja, čudenja in darovanja, prav tako »preprost pogled srca« (sv. Terezija Deteta Jezusa) in pogovor Jezusa z Očetom v vrtu Getsemani.

V vseh cerkvenih poklicih

84. Sklicujoč se na Jezusove besede: »Bodite popolni, kakor je popoln vaš nebeški Oče« (Mt 5,48), duhovnik vabi vse vernike, da se podajo »na pot polnosti življenja Božjih otrok«, ⁸⁴ da bi dosegli »spoznanje Jezusovega življenja«. ⁸⁵ Zahtev krščanskega življenja (laiškega, redovnega, duhovniškega) ni mogoče razumeti brez takega »duhovnega« življenja oziroma brez »življenja« v Svetem Duhu, ki nas vodi k temu, da »ubogim oznanjamo veselo novico« (Lk 4,18).

⁸⁴ Janez Pavel II., *Okrožnica Sijaj resnice, Cerkveni dokumenti* 52, Ljubljana 1994, 115.

⁸⁵ Prav tam, 88.

85. Na poti lastne poklicanosti v občestvu Cerkve je treba skrbeti zlasti za motive in pravi namen, svobodo izbiranja, oblikovanje primernosti oziroma kakovosti.

Strokovnjaki za duhovno teologijo opisujejo duhovnega spremljevalca kot tistega, ki poučuje v konkretnih primerih, spodbuja k velikodušnemu darovanju in predlaga osebi in okoliščinam primerna sredstva glede na različne poklice. Težave je treba reševati s pogledom na dosledno hojo za Jezusom.

86. Lahko gre za navadno duhovno vodstvo oziroma za občasno duhovno spremljanje od primera do primera (»ad casum«). To vodstvo je na začetku zelo zahtevno. Pogosto se nekateri verniki na poti svoje poklicanosti čutijo še posebej nagovorjeni, da prosijo za duhovno vodstvo/spremljanje na osnovi pridige, branja, duhovnih vaj in molitvenih srečanj ali v zakramentu spovedi. Tudi pozorno branje dokumentov cerkvenega učiteljstva lahko prebudi potrebo po duhovnem spremljevalcu, da bi dosledneje živeli krščansko življenje. Takšna predanost duhovnemu življenju spodbuja tudi k večjemu prizadevanju v družbenem življenju: »Odprtost za Boga nas odpira za brate in za življenje, ki ga razumemo kot solidarno in veselo nalogo.«⁸⁶

3. Praktični napotki

Itinerarij ali konkretna pot duhovnega življenja

87. Opirajoč se na doslej opisane osnovne smernice glede duhovnega vodstva (spremljanja) in upoštevajoč današnjo stvarnost v soočenju milosti ter družbenih in kulturnih razmer lahko izluščimo nekaj praktičnih smernic, odprtih za nove milosti in nove okoliščine.

⁸⁶ Benedikt XVI., *Okrožnica Ljubezen v resnici*, Cerkevni dokumenti 127, Ljubljana 2009, 78.

Duhovno svetovanje (vodstvo, spremljanje) mora upoštevati specifično poklicanost v Cerkvi, lastno karizmo ali posebne milosti. Ker je človek nekaj edinstvenega, je treba poznati njegovo življenje: družino, poklic ipd. Če gre za posebno poklicanost ali karizmo, je treba biti pozoren na različna obdobja poti.⁸⁷

V vsakem obdobju te poti je treba namenjati posebno pozornost posebnim primerom in okoliščinam, kot so sprememba cerkvenega statusa, želja po večji popolnosti, nagnjenost k skrupuloznosti, druga izredna znamenja.

88. Pot duhovnega spremljanja je primerno začeti s pregledom življenja. V veliko pomoč je, če imamo kakšne predloge ali življenjski načrt, ki zadeva odnos do Boga (liturgično in osebno molitev), medsebojne odnose, družino, delo, prijateljstvo, konkretne kreposti, osebne dolžnosti, apostolat, sredstva posvečevanja. V načrtu se lahko kažejo težnje, težave, želja po popolnejšem darovanju Bogu. Koristno je opredeliti sredstva, ki jih želimo uporabiti na molitveni poti, na poti svetosti (kreposti), v nalogah osebnega stanu, premagovanja ali v »majhnih vsakdanjih nevšečnostih«.⁸⁸

89. Obstaja začetna pot (*momentum initiale*), na kateri si prizadevamo za prebuditev pobožnosti ter za vztrajnost v molitvi in spolnjevanju Božje volje, za delo v apostolatu, oblikovanje značaja (spomina, razuma, čustev, volje), očiščevanje, vzgojo za odprtost in pristno držo brez dvoličnosti. Srečujemo se tudi s primeri duhovne suše, nestanovitnosti, zunanega in trenutnega navdušenja itd. To je pomemben čas za »ruvanje in saditev« (prim. Jer 1,10), za spoznanje in pravilno usmerjanje prevladujoče strasti.

⁸⁷ V zakonikih cerkvenih določb se tako ureja duhovno vodstvo v semeniščih (ZCP, kan. 239; ZKVC, kan. 337–339), redovnih hišah (ZCP, kan. 630; ZKVC, kan. 473–475, 538 § 3, 539), v svetnih institutih (ZCP, kan. 719). Primerjaj tudi druge dokumente o duhovnem vodstvu službenega duhovništva in posvečenega življenja, v semeniščih in noviciatih v sklepnih opombi k § 134.

⁸⁸ Benedikt XVI., *Okrožnica Rešeni v upanju*, Cerkevni dokumenti 118, Ljubljana 2008, 40.

90. Druga stopnja se imenuje *čas napredovanja* (*tempus progressus*), v katerem je v ospredju zbranost ali notranje življenje. To je čas rasti v ponižnosti in premagovanju, čas utrjevanja kreposti, poglobljanja molitve.

Tako prihajamo do stopnje *večje popolnosti* (*maior perfectio*), v kateri molitev postaja bolj kontemplativna, si prizadevamo za izkoreninjenje navezanosti, upoštevajoč »aktivni« in »pasivni« vidik (oziroma zvesto podpiranje delovanje milosti, ki vedno preseneča), da se tako naučimo zdržati v noči duha (v noči vere). Poglobljena ponižnost se izkaže v dejanjih ljubezni.

91. Vsaka krepost zahteva posebno pozornost. Na tej poti smo deležni razsvetljenj, navdihov ali vzgibov Svetega Duha. To je pot nenehne razločevanja, da bi bili bolj zvesti in velikodušni. Konkretni primere posebne milosti ali duhovne in psihične slabosti je treba prepoznavati s pomočjo pristojnih strokovnjakov in s poglobljenim študijem.

Koristno je slediti življenjskemu načrtu, ki ga lahko preprosto razčlenimo kot celoto načel, ciljev in sredstev. Ali pa določimo, kam hočemo priti, kje smo, kam moramo iti, na katere ovire bomo morda naleteli in katera sredstva bomo potrebovali.

92. Na duhovno življenje neposredno vpliva »evharistična daritev kot izvir in vrhunec krščanskega življenja«, ⁸⁹ da bi dosegli enovitost življenja, ki je tako potrebna duhovnikom ⁹⁰ in laikom. ⁹¹ Med konkretnimi sredstvi duhovnega življenja so poleg osnovnih virov, kot so evharistija, Božja beseda, molitev ..., pomembni še *lectio divina* ali premišljevanje po različnih metodah, skrbna praksa prejemanja zakramenta pokore, duhovno branje, posebno in splošno spraševanje vesti, duhovne vaje. Duhovno branje o svetnikih in dela duhovnih

⁸⁹ Dogmatična konstitucija o Cerkvi, 11.

⁹⁰ Odlok o službi in življenju duhovnikov, 14.

⁹¹ Prim. Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda O krščanskih laikih*, Cerkevni dokumenti 41, Ljubljana 1989.

pisateljev so vodnik na poti spoznanja samega sebe, zaupnega sinovstva in velikodušne predanosti.

93. Razumljivo je, da na poti krščanskega življenja srečujemo krizo rasti in dozorevanja, ki se kaže na različnih ravneh. »Temna noč« vere se pojavlja v različnih obdobjih, zlati tedaj, ko se človek bolj približuje Bogu in doživlja njegov »molk« ali »odsotnost«. V resnici pa je to še globlja govorica Boga samega. V takem trenutku je duhovno spremljanje potrebno bolj kot kadar koli, vsekakor sledeč navodilom, ki so nam jih zapustili veliki svetniki in učitelji duhovnega življenja.

V apostolatu se srečujemo z neučinkovitostjo, nasprotji, nerazumevanjem, lažmi in celo s preganjanjem, ki pomotoma lahko prihaja tudi od dobrih oseb (gre za »preganjanje dobrih«). Duhovno svetovanje mora biti v pomoč, da živimo plodovito skrivnost križa kot poseben dar Kristusa, Prijatelja.

94. V krščanskem življenju se pripetijo nekatere posebne okoliščine. Včasih so to razsvetljenja in vzgibi Duha ter želja po večji predanosti ali apostolatu. Pridejo pa tudi trenutki varljivih utvar, ki so posledica samoljubja ali trenutki sanjarjenja. Lahko prihaja do malodušnosti, nezaupanja, povprečnosti in brezbriznosti, prav tako do strahu, pretirane želje po uveljavitvi, do lažne ponižnosti itd.

95. Ko se pojavijo posebni primeri ali izredna znamenja, je treba upoštevati duhovne pisatelje in mistike iz preteklosti Cerkve. Zavedati se moramo, da so omenjeni pojavi lahko posledica naravnih dejavnikov. Tudi če bi bili sad milosti, se zaradi psiholoških, kulturnih in vzgojnih razlogov in družbenega okolja lahko izražajo na neprimeren način. Merila, po katerih je Cerkev presojala njihovo pristnost, so utemeljena na doktrinalnih resnicah (v luči Svetega pisma, izročila in cerkvenega učiteljstva), na verodostojnosti oseb (poleg duševnega zdravja zlasti na iskrenosti, ponižnosti, ljubezni) ter na trajnih sadovih svetosti.

96. Obstajajo tudi psihične bolezni ali slabosti, ki so povezane z duhovnim življenjem. Včasih so bolj duhovnega značaja, kot sta mlačnost (sprijaznjenje z malim grehom in nepopolnostmi brez prizadevanja za poboljšanje) in povprečnost (površinskost, dejavnosti brez opore v notranjem življenju). Te slabosti so lahko povezane tudi z značajem: težnja po perfekcionizmu, napačen strah pred Bogom, nerazumna skrupuloznost, rigorizem, laksizem itd.

97. Slabosti ali nevrotične bolezni, pogosto povezane z duhovnim življenjem, zahtevajo strokovno pomoč (strokovnjaka na področju duhovnosti in psihologije). Navadno se kažejo v pretiranem iskanju pozornosti ali v globokem nezadovoljstvu s samim seboj (*histerein*), ki pričakuje pozornost in sočutje drugih s tem, da povzroča pogosto ozračje evforije, v katero je lahko pritegnjen tudi duhovni voditelj (misleč, da brani žrtev ali privilegirano osebo). Vsa ta znamenja nimajo nič opraviti z resnično kontemplacijo in krščansko mistiko, ki – dopuščajoč lastno slabost – ne pričakuje pozornosti drugih, ampak izraža ponižnost, zaupanje, pozabo samega sebe, da bi služili drugim po Božji volji.

Razločevanje Svetega Duha v duhovnem vodstvu

98. S pomočjo duhovnega spremljanja ali svetovanja je v življenju vsakega človeka v luči živete vere lažje razločevati delovanje Svetega Duha, ki ga spodbuja k molitvi, ponižnosti, žrtvovanju, k vsakdanjemu življenju po vzoru nazareškega, k služenju, upanju, posnemanju Jezusovega zgleda, ki ga vedno vodi Sveti Duh: skozi »puščavo« (Lk 4,1), k »ubogim« (Lk 4,18), k velikonočnemu »veselju« v Duhu (Lk 10,12).

99. Delovanje *hudega duha* spremljajo napuh, samozadostnost, žalost, obupanost, zavist, zmedenost, sovraštvo, sprijenost, podcenjevanje drugih, sebične težnje. Ko se temu pridružijo še značaj, kultura in naravne značilnosti, je nekatere okoliščine težko jasno osvetliti brez duhovnega svetova-

nja in spremljanja. Področja takega razločevanja so zlasti pot osebne poklicanosti (v okoliščinah vsakdanjega življenja), kontemplacije, popolnosti, bratskega življenja, poslanstva. Nekatero osebno in občestvene okoliščine zahtevajo posebno razločevanje, tako sprememba življenjskega stanu, nova razsvetljenja ali vzgibi, strukturalne spremembe, nekatere slabosti, izredna znamenja itd.

100. Ker Duh »veje, kjer hoče« (Jn 3,8), ni mogoče dati natančnih navodil ali pravil glede razločevanja. Toda svetniki in učitelji duhovnega življenja dovoljujejo določene stalnice ali znamenja delovanja Duha ljubezni, ki deluje onstran človeške logike.

Ni mogoče prav prepoznati duhovnega stanja brez srčnega miru, ki se kot dar Svetega Duha kaže tedaj, ko ne iščemo lastne koristi ali privilegijev pred drugimi, ampak najboljši način, kako služiti Bogu in bratom. Tedaj – v kontekstu razločevanja – duhovni nasvet zagotavlja notranjo svobodo, ki ni povezana z osebnimi prednostmi ali z modnimi izbirami.

Za pravilno razločevanje so potrebni molitev, ponižnost, zavračanje prednosti, poslušanje, študij življenja in učenja svetnikov, poznanje meril, ki jih daje Cerkev, skrbno spraševanje lastnih notranjih nagnjenj, pripravljenost na spremembe, svoboda srca. Tako se vzgaja zdrava vest oziroma tista »ljubezen, ki se rodi v čistem srcu, v čisti vesti in iskreni veri« (1 Tim 1,5).

Odluke duhovnega spremljevalca (voditelja)

101. Od duhovnega spremljevalca (voditelja) se na splošno zahteva, da ga krasi duh sprejemanja in poslušanja, čut odgovornosti in razpoložljivosti, očetovska in bratska drža in spoštljivo prijateljstvo, ki se vedno izraža v ponižnem služanju tistemu, ki mu daje nasvet. Izogibati se mora avtoritarizma, subjektivizma in paternalizma, kakor tudi čustvene navezanosti, naglice in izgubljanja časa z drugotnimi vprašanji. Ohraniti mora dolžno diskretnost in modrost. Tudi

sam mora modro in previdno iskati ustrezen nasvet pri drugih itd. Te lastnosti so vključene v dar svetovanja. Ne sme manjkati tudi primerna mera »humorja«, ki je v svoji pristni obliki vedno spoštljiv in prispeva k ustreznemu razumevanju mnogih navideznih težav in k sproščenosti v življenju.

102. Da bi duhovni spremljevalec (voditelj) lahko ureničeval dar svetovanja, se zahteva poznanje ali znanje (teoretično in praktično) ter izkušnja duhovnega življenja, čut odgovornosti in modrost. Skladnost med temi osnovnimi odlikami se izraža v bližini (neposrednosti), poslušanju, optimizmu, zaupanju, pričevanju, doslednosti, prebujanju želje po svetosti, trdnosti, jasnosti, resnicoljubnosti, razumevanju, širini ali pluralnosti pogleda, prilagodljivosti, vztrajnosti v procesu ali na poti.

Na splošno je duhovni voditelj ali svetovalec (izbran, predlagan ali predložen) zaradi kontinuitete en sam. V življenju nekaterih svetnikov zasledimo veliko svobodo v svetovanju drugim in v menjavi voditelja, ko gre za večjo duhovno korist. Morebitna menjava duhovnega voditelja mora biti vedno omogočena in svobodna, ko obstajajo upravičeni razlogi za popolnejšo duhovno rast.

103. Duhovni voditelj mora dobro poznati osebo, ki jo vodi, da bi skupaj iskala znamenja Božje volje na poti svetosti in v posebnih časih Božje milosti. Ocena (diagnoza) se dotika načina življenja, kakovosti in pomanjkljivosti, razvoja osebnega duhovnega življenja itd. Zaželeno oblikovanje mora ustrezati milostnemu trenutku. Duhovni voditelj ne določa poti, ampak ji sledi s tem, da je blizu človeku v njegovem položaju. Duše vodi Sveti Duh, duhovni voditelj pa mora podpirati njegovo delovanje.

Voditelj nenehno ohranja globoko spoštovanje do vernikove vesti in s tem ustvarja ustrezen odnos, ki spodbuja spontano odprtost. Ravna spoštljivo in rahločutno. Juridična oblast v Cerkvi mora upoštevati pridržek in molčečnost duhovnega voditelja.

104. Avtoriteta duhovnega voditelja ne temelji na oblasti jurisdikcije, temveč na svetovanju in usmerjanju. Ne dovoljuje paternalizma, čeprav je treba na takšno avtoriteto odgovoriti z zvestobo, lastno sinovski poslušnosti. Če ni vidnih sadov, spodbuja ravnanje v duhu ponižnosti in zaupanje voditelja k molitvi, ne k malodušju.

105. V ustanovah duhovniškega oblikovanja (formacije) in posvečenega življenja, prav tako v nekaterih apostolatskih pobudah so zaradi zagotavljanja ustrezne formacije navadno določeni nekateri svetovalci (voditelji, učitelji), hkrati pa je dana velika svoboda glede izbire osebnega voditelja, zlasti kar zadeva vprašanje vesti in spovedi.

Lastnosti tistega, ki je spremljan

106. Kdor sprejema duhovno vodstvo, mora biti odprt, iskren, pristen in dosleden ter mora sprejemati sredstva posvečenja (liturgija, zakramenti, molitev, žrtev, spraševanje vesti ...). Pogostnost pogovora z duhovnim voditeljem je odvisna od dogodkov in razmer, kajti glede tega ni strogega pravila. Začetki same formacije zahtevajo pogostejše in skrbnejše pogovore. Bolje je, da je svetovanje spontano, ne da bi čakali na klic.

107. Svoboda pri izbiri duhovnega voditelja ne zmanjšuje dolžnega spoštovanja. Pomoč je treba sprejemati v duhu vere. Izražati se je treba trezno, povedati ali prebrati, kar smo si že prej napisali, upoštevajoč lastno vest in okoliščine, v katerih se nahajamo v zvezi z načrtom življenja, ki smo ga naredili glede na življenjsko odločitev. Prosimo za nasvet glede kreposti, napak, poklica, molitve, družinskega življenja, bratskih odnosov, poklicnih nalog (zlasti delovnih), apostolata. Temeljna drža tistega, ki prosi za pomoč, je, kako ugajati Bogu in biti bolj zvest njegovi volji.

108. Pristnost duhovnega življenja se kaže v skladnosti med iskanimi in prejetimi nasveti ter doslednim ravnanjem.

Osebno spraševanje (vesti) je zelo koristno za spoznanje samega sebe, prav tako tudi duhovne vaje, povezane z duhovnim vodstvom.

109. Kristjan mora vedno delovati svobodno in odgovorno. Naloga duhovnega voditelja je človeku pomagati, da izbira in se odloča svobodno in odgovorno o tem, kar mora storiti pred Bogom v duhu krščanske zrelosti. Kdor je deležen spremljanja, mora sprejeti duhovni nasvet svobodno in odgovorno, in kadar bi se zmotil, ne sme prenašati odgovornosti na duhovnega voditelja.

Duhovno spremljanje duhovnikov

110. Služba duhovnika je povezana z duhovnim spremljanjem, toda tudi on sam se mora učiti sprejemati duhovno vodstvo, da ga bo znal bolje nuditi tistim, ki ga bodo zanj prosili.

Ko je duhovnik deležen duhovnega vodstva, je treba upoštevati, da je posebnost njegove duhovnosti v »enovitosti življenja«, utemeljeni na pastoralni ljubezni.⁹² To »enovitost življenja«, kakor je zapisal koncil, duhovniki uresničujejo preprosto v svojem konkretnem življenju, »ko v spolnjevanju svoje službe posnema(jo) zgled Gospoda Kristusa, čigar jed je bila spolnjevanje volje tistega, ki jih je poslal, da dovršijo njegovo delo«. ⁹³ Darove in karizme naj živijo v tesni povezanosti s škofom ter v občestvu z duhovniškim zborom krajevne Cerkve.

111. Osebni načrt duhovnega življenja duhovnika lahko poleg vsakdanjega obhajanja evharistije ter molitvenega bogoslužja obsega naslednja vsakdanja opravila: premišljevanje Božje besede, duhovno branje, obisk in češčenje Najsvetejšega; redno druženje z drugimi duhovniki zaradi medsebojne pomoči (druženje zaradi molitve, izmenjava izkušenj, sodelovanje in priprava homilije itd.), spolnjevanje

⁹² *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 14.

⁹³ Prav tam.

in podpiranje škofovih navodil glede duhovniškega življenja (načrt ali pravilo življenja, nenehno oblikovanje, duhovniška pastorala ...), dnevno osebno marijansko molitev rožnega venca za zvestobo v omenjenih nalogah, vsakdanje splošno in posebno spraševanje vesti.⁹⁴

112. V tej službi ali služenju duhovnemu vodstvu, kakor tudi v službi zakramentalne sprave, duhovnik predstavlja Kristusa, dobrega pastirja, voditelja, učitelja, brata, očeta in zdravnika. Gre za službo, ki je najtesneje povezana s službo oznanjevanja, z vodenjem občestva in s pričevanjem življenja.

113. Duhovniška službena dejavnost je tesno povezana z duhovnim spremljanjem. »Ker so duhovniki vzgojitelji v veri, je njihova dolžnost, da sami ali po drugih skrbijo, da posamezne vernike v Svetem Duhu privedejo do njihovega svojskega poklica, ki naj se v smislu evangelija razvije do iskrene in dejavne ljubezni in do svobode, za katero nas je osvobodil Kristus. Malo bodo koristili lepi obredi ali še tako cvetoča društva, če niso usmerjeni v to, da ljudi vzgojijo v zrele kristjane. S pomočjo duhovnikov naj postanejo vedno bolj sposobni, da bodo v izrednih in navadnih dogodkih mogli spoznati, kaj terjajo razmere in kaj je Božja volja. Kristjani naj bodo tudi dobro poučeni, da ne živijo samo zase, marveč naj vsak drugemu streže z darom, kakor ga je sprejel, kot zahteva ljubezen nove zaveze; tako naj vsi kot kristjani spolnjujejo svoje dolžnosti v človeški družbi.«⁹⁵

114. Kdor resnično ceni duhovno vodstvo, ga ne bo samo priporočal, ampak ga bo tudi sam prakticiral.

Če ne izgubimo izpred oči glavnega namena duhovnega vodenja (prepoznavanje Božje volje v vseh vidikih poti k svetosti in v apostolatu), lahko najdemo način, kako naj ga redno dajemo drugim in ga tudi sam prejemamo.

⁹⁴ Prim. *Direktorij za službo in življenje duhovnikov* (1994).

⁹⁵ *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 6.

115. Povabilo k uresničevanju duhovnega vodstva mora imeti pomembno in stalno mesto, v katerem koli pastoralnem načrtu, ki mora biti hkrati tudi pastoralna posvečevanja in poslanstva. Za takšno pot je mogoče vernike pripraviti z oznanjevanjem, katehezo, pri spovedi, v liturgično-zakramentalnem življenju, zlasti pri evharistiji, v svetopisemskih in molitvenih skupinah, s pričevanjem služabnika, ki išče nasvet ob pravem času in v ustreznih okoliščinah. Od nekaterih omenjenih opravil ali služb je primerno preiti k osebnemu srečanju, povabilu k duhovnemu branju, duhovnim vajam, tudi osebno vodenim.

116. Pogosto je duhovno spremljanje (vodstvo) kot služba povezano s spovedjo, pri kateri duhovnik deluje v imenu Kristusa in opravlja službo očeta, prijatelja, zdravnika in duhovnega spremljevalca. Tedaj je v službi odpuščanja in usmerja pot kontemplacije in popolnosti v spoštovanju in v zvestobi cerkvenemu učiteljstvu in duhovnemu izročilu Cerkve.

117. Posvečene osebe živijo v različnih oblikah življenja evangeljskega in »apostolskega« radikalizma in temu dodajajo »posebno posvečenost«⁹⁶ »s pomočjo evangeljskih svetov«.⁹⁷ V posvečenem življenju je treba upoštevati specifično karizmo (»začetno karizmo«) in karizmo posebnega posvečenja (za določen poklic), prav tako tudi različne oblike kontemplativnega, evangeljskega, občestvenega in misijonskega življenja po konstitucijah in pravilih ipd.

118. Pot v posvečeno življenje upošteva stopnje, ki predvidevajo bodisi neposredno bodisi dalj časa trajajočo pripravo, ki pogloblja pristnost poklicanosti ob podpori evangeljskih načel in motivov (ki odpravijo dvome glede istovetnosti, identitete), svobodnih odločitev, da bi se dosegla resnična primernost (skupaj s kakovostjo).

⁹⁶ Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda Posvečeno življenje*, Cerkevni dokumenti 65, Ljubljana 1996, 2; AAS 88 (1996) 378.

⁹⁷ Prav tam, 30.

119. Obstajajo tudi konkretni problemi, ki bi bili lahko znamenje »rasti« ali »dozorevanja«, če je posvečena oseba pozorna na duhovno vodstvo. Obstajajo problemi fizične ali moralne osamljenosti (navidezni ali resnični), glede čustvene nezrelosti, iskrenosti prijateljstva, notranje svobode v zvestobi pokorščini, vedrega sprejemanja celibata kot znamenja Kristusa Zaročenca, ki sprejema zaročenko Cerkev itd.

120. Duhovno vodstvo *posvečenih oseb* vsebuje poleg navedenih še posebne vidike. Hoja v duhu evangelija, bratska skupnost in poslanstvo prejemajo spodbudo preko posebne karizme znotraj zgodovine milosti z zaobljubo ali posebno nalogo, da so »vidno znamenje sredi sveta« Kristusa, deviškega, ubogega in poslušnega⁹⁸ ter »živ spomin na življenje in delovanje Jezusa«.⁹⁹

Takšno duhovno vodstvo osebe, ki živi neko obliko posvečenega življenja, predpostavlja posebno pot kontemplacije, popolnosti, občestvenosti (bratskega življenja) in poslanstva, ki je del zakramentalnosti Cerkve, ki je skrivnost, občestvo in poslanstvo. Potrebno je pomagati sprejeti in živeti dar kot tak, kajti gre za to, da »od bliže hodijo za Kristusom ... in si prizadevajo za popolno ljubezen v službi Božjega kraljestva«,¹⁰⁰ ki teži k osebni in zaročniški ljubezni v njeni celovitosti, ki omogoča, da so »na globlji način«¹⁰¹ v Kristusovem srcu in navzoči med svojimi sodobniki.

121. Duhovniki, ki so povabljeni, da ponudijo takšno službo duhovnega spremljanja, vedo, da so »vsi redovniki, moški in ženske, odličnejši del v Gospodovi hiši in so zaradi tega vsi vredni posebne skrbi glede njihovega duhovnega napredka, ki bo v korist vse Cerkve.«¹⁰²

⁹⁸ Prav tam, 1.

⁹⁹ Prav tam, 22.

¹⁰⁰ *Katekizem katoliške Cerkve*, 916; prim. ZCP, kan. 573.

¹⁰¹ *Katekizem katoliške Cerkve*, 932.

¹⁰² *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 6.

122. Poklicanost vseh k svetosti v katerem koli krščanskem poklicu ne pozna odstopanj, kajti vedno gre za poklicanost k najvišji popolnosti: »Ljubite ..., bodite popolni, kakor je popoln vaš nebeški Oče!« (Mt 5,44,48). Duhovno vodstvo kristjanov, laikov, glede njihove poklicanosti k svetosti predpostavlja krščansko poklicanost k popolnosti s posebno nalogo, biti evangeljski kvas v svetu in delovati odgovorno in v občestvu s Cerkvijo s tem, da opravljajo svetne zadeve v skladu z Božjim načrtom.¹⁰³ Duhovni voditelj jim mora pomagati pri vzpostavljanju osebnega odnosa z Bogom (udeležba pri evharistiji in molitvi, spraševanje vesti, enovitost življenja), pri oblikovanju vesti, posvečevanju družine, dela, družbenih odnosov, pri njihovem uresničevanju v javnem življenju. »Tako opravljeno delo je molitev; tako opravljen študij je molitev; tako opravljeno znanstveno raziskovanje je molitev. Vse se približuje eni sami stvarnosti: vse je molitev, vse nas more in nas tudi mora voditi k Bogu; s tem hrani našo nenehno povezanost z Njim, od jutra do večera. Vsako pošteno delo je lahko molitev in vsako delo je molitev in je apostolat. Tako se duša krepi v enovitosti preprostega in krepkega življenja.«¹⁰⁴

Papež Benedikt XVI. nas je spomnil, da so vsi krščeni odgovorni za oznanjevanje evangelija: »Laiki so poklicani, da opravljajo svojo preroško nalogo, ki izhaja neposredno iz krsta, in v vsakdanjem življenju pričujejo za evangelij.«¹⁰⁵

Duhovno vodstvo ali svetovanje ne razkriva v laikih napak ali nezrelosti, ampak jim zagotavlja bratsko pomoč (s strani svetovalca), da živijo ter so duhovno in apostolatsko navzoči glede na lastne pobude in odgovornost kot pristni pričevalci Kristusa v človeških stvarnostih, kot so delo, družina, politično in gospodarsko življenje, da bi tako vsa ta področja posvečevali od znotraj in jih bogatili s svojo odgovornostjo in spodbudami.

¹⁰³ Prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 31.

¹⁰⁴ Sv. Jožef Marija Escriva, *È Gesu che passa*, 10.

¹⁰⁵ Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Gospodova beseda*, 94.

123. Duhovno vodstvo laikov, ki so kot vsi krščeni¹⁰⁶ deležni Kristusovega duhovniškega, preroškega in kraljevskega poslanstva, teži k temu, da poti k svetosti in nalog poslanstva ne bi zmanjševali, ampak bi jo živeli v moči posebne milosti navzočnosti v svetu, ki jim daje »njim lastni in povsem nujni delež v poslanstvu Cerkve«.¹⁰⁷

Laiki so »od Boga poklicani, da z izvrševanjem svoje lastne naloge in ob vodstvu evangeljskega duha kakor kvas od znotraj prispevajo k posvečenju sveta«¹⁰⁸ in sodelujejo pri »širjenju Božjega kraljestva ter preobrazbi in spolnitvi svetnih zadev v krščanskem duhu«,¹⁰⁹ oziroma »da vse časne stvarnosti, s katerimi so ozko povezani, tako osvetljujejo in usmerjajo, da te vedno nastajajo in rastejo ... v Kristusu.«¹¹⁰ Duhovno spremljanje si prizadeva, da bi postali soudeleženi pri »odrešenjskem poslanstvu same Cerkve«,¹¹¹ da bi bila tako »navzoča in delujoča na področju časnih stvarnosti«.¹¹²

124. Pastoralno svetovanje je potrebno tako za notranje življenje kot v raznih vsakdanjih vprašanjih: družbenih, družinskih in poklicnih, zlasti v družinskem in družbenopolitičnem življenju, ko je treba predstaviti osnovna merila krščanskega življenja in zanje pričevati. Tudi v najbolj obremenjenem življenju katerega koli apostola, je mogoče najti duhovni nasvet, če obstaja iskrena želja po svetosti.

Harmonija med različnimi ravnmi na poti duhovnega vodstva

125. Kristjan je usmerjen na pot oblikovanja po Kristusu. Govorimo o raznih ravneh ali razsežnostih tega oblikovanja:

¹⁰⁶ Prav tam.

¹⁰⁷ *Odlok o laiškem apostolatu*, 1.

¹⁰⁸ *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 31.

¹⁰⁹ *Odlok o laiškem apostolatu*, 4.

¹¹⁰ *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 31.

¹¹¹ Pav tam, 33.

¹¹² *Odlok o laiškem apostolatu*, 29; prim. Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda o krščanskih laikih*, 7-8; 15; 25-27; 64; l. c. 403-405; 413-416; 436-442; 518-521.

človeški, duhovni, intelektualni, poklicni, pastoralni. Gre za vidike, ki so med seboj harmonično povezani v cerkvenem občestvu in v skupnem poslanstvu. Kristijan je vedno član človeškega in cerkvenega občestva.

126. Vedno je treba biti pozoren na človeško, osebno in občestveno razsežnost ali raven, kajti človeka je treba vrednotiti stvarno; čutiti mora, da je ljubljen in tudi sam sposoben resnične darovajske ljubezni. To predpostavlja pot svobode, ki jo gradimo v luči občestva z Bogom, Ljubeznijo, v kateri je vsak posameznik dar, odnos. Tedaj se človek oblikuje v svojih objektivnih merilih, pristni lestvici vrednot, motivih, usmerjenih v ljubezen, v držah odnosov in služenja.

Duhovno svetovanje se navdihuje v Kristusovi skrivnosti, v kateri se razodeva skrivnost človeka.¹¹³ Tako se ta uči darovati, podarjati samega sebe. Uči se poslušati, kako biti z drugimi, jih razumeti, spremljati, se pogovarjati, sodelovati in tkati pristno prijateljstvo.

Te človeške kreposti kristjana je treba gojiti v luči vere, upanja in ljubezni, da bi mislili, presojali in ljubili kakor Kristus. Koncilska besedila in pokoncilski nauk cerkvenega učiteljstva vabijo k takemu »človeškem« oblikovanju, ki se uresničuje v čutu za pravičnost in mir, v harmoniji različnosti, sposobnosti pobude, v pripravljenosti za nove napore, bratstvo, iskrenost, v sprejemanju, poslušanju, sodelovanju, skrbi za človeške odnose in pristno prijateljstvo.¹¹⁴

127. Pot duhovnega življenja kot pot iskanja in živete izkušnje resnice, dobrega in lepote razumemo kot skladnost med spoznanjem, čustvi, voljo, spominom in smislom. Oblikovanje se izraža »v vztrajnosti značaja, v sposobnosti treznega odločanja in v pravilnem presojanju ljudi in dogodkov.«¹¹⁵

¹¹³ Pastoralna konstitucija Cerkev v sedanjem svetu, 22.

¹¹⁴ Prim. Odlok o službi in življenju duhovnikov, 3; Odlok o duhovniški vzgoji, 11; Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda Dal vam bom pastirjev, 43–44, 72; Direktorij za službo in življenje duhovnikov, 76.

¹¹⁵ Prim. Odlok o duhovniški vzgoji, 11.

Gre za pot, ki usklajuje spolnjevanje dolžnosti, kontemplativno ljubezen, študij in zunanje dejavnosti kot nujen proces za doseganje »enosti življenja« v apostolatu.

Duhovno svetovanje pomaga pri spoznanju in preseganju lastne krhkosti na področju odločitev, spomina, čustev ter družbenih, kulturnih in psiholoških vplivov.

128. V duhovnem vodstvu imamo pomoč pri popolnejšem načrtovanju časa za molitev, družinsko in občestveno življenje, obveznosti do otrok, dela in počitka, pri vrednotenju notranje in tudi zunanje tihote ter odkrivanju pozitivnega pomena težav in trpljenja.

Duhovno spremljanje lahko na človeško-krščanski ravni odgovori na tri vprašanja: *kdo sem* (identiteta), *s kom sem* (odnosi) in *zakaj sem* (poslanstvo). Po delovanju Božje milosti se merila, želje, upanje, motivacije, vrednote in drže preoblikujejo v vero, upanje in ljubezen in z njimi povezane moralne kreposti, to je v življenje v Kristusu. Tako se človeško-krščansko bivanje oblikuje za doseganje in uresničenje ljubezni v resnici ter v darovanje Bogu in bratom.

V celotnem procesu je treba upoštevati odnos med milostjo in naravo (podobno kot odnos med vero in razumom) v razlikovanju in združevanju, kajti »milost ne uničuje narave, ampak jo izpopolnjuje«. ¹¹⁶ To vprašanje je zelo pomembno v trenutku, ko uresničujemo nekatere usmeritve in sprejemamo nekatera sredstva, ki upoštevajo psihološke in kulturne razlike, prav tako različnost karizem, ki so vključene v razne človeške okoliščine, zlasti v vsebino vere.

129. Potrebno je najti enost med naravo in milostjo, v kateri bo slednja imela prvo mesto kot soudeležba pri novem življenju oziroma Božjem življenju. »Enega izmed vidikov sodobnega tehnicističnega sveta je mogoče zaznati v nagnjenju, da vprašanja in vzgibe, ki so povezani z notranjim življenjem, gleda le s psihološkega stališča, vse do nevrološkega redukcionizma. Človekova notranjost se tako prazni in za-

¹¹⁶ Sv. Tomaž Akvinski, *Summa Theologiae*, I, 1, 8 ad 2.

vest o ontološki enovitosti človeške duše in njenih globin, ki so jih svetniki prepoznali, se vedno bolj izgublja. Vprašanje razvoja (napredka) je tesno povezano tudi z našim pojmovanjem človekove duše v trenutku, ko je naš jaz pogosto skrčen na psiho, duševno zdravje pa je poistoveteno s čustvenim zadovoljstvom. Takšen redukcionizem temelji na globokem nerazumevanju duhovnega življenja in prispeva k zavračanju dejstva, da je namreč razvoj človeka in narodov odvisen tudi od reševanja vprašanj duhovnega značaja.¹¹⁷

130. Poznanje temperamentov in značajev bo pomagalo pri vodenju, če si, na primer, privzamemo njihovo razvrstitev, kakor je Hipokratova, ki je bila »klasična« pri cerkvenih očetih, bomo to dosegli tako, da pričakovanje velikih del ne bo podleglo napuhu in samozadostnosti (kolerični značaj), da se ljubeznivost ne bo izgubila v nečimrnosti in površnosti (sangvinični značaj), prizadevanje za notranje življenje in samoto ne bo v nevarnosti zaradi nedelavnosti in malodušja (melanholični značaj), vztrajnost in ravnodušnost pa ne bosta prešli v brezbržnost (flegmatični značaj).

Na tej človeški ravni ali razsežnosti vstopa vprašanje »psihološke pomoči«. Takšno spremljanje »je lahko pomoč v določenih primerih in konkretnih pogojih, nikakor pa ne sme postati nadomestek za psihološko analizo in pomoč«. ¹¹⁸ Glede tega lahko najdemo nasvete v dokumentih Cerkve, ki predlagajo tako primernost kot tudi pogoje, pod katerimi lahko pravilno uporabimo ta človeška sredstva.¹¹⁹

¹¹⁷ Benedikt XVI., *Okrožnica Ljubezen v resnici*, 76.

¹¹⁸ Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda Dal vam bom pastirjev*, 40.

¹¹⁹ S tem v zvezi glej: Kongregacija za katoliško vzgojo, *Vzgojne smernice glede oblikovanja duhovniškega celibata* (1974); *Navodila glede oblikovanja bogoslovcev v zvezi z zakonom in družino*, v: *Priprava na zakon* (1995), Cerkevni dokumenti 71, Ljubljana 1997; *Instrukcija glede prepoznavanja homoseksualnih oseb* (2005); *Smernice glede psiholoških testov v zvezi z dovolitvijo in oblikovanjem kandidatov za duhovništvo* (2008).

131. Jasno je, da ima v duhovnem spremljanju prvenstveno mesto *duhovna raven ali razsežnost*, kajti nasvet ima namen predvsem podpreti zvestobo lastni poklicanosti, odnos z Bogom (molitev, kontemplacija), svetost ali popolnost, bratstvo ali cerkveno občestvenost, pripravljenost za apostolat.

Zato se mora program duhovnega življenja usmeriti na temelju nekega načrta (vzorec duhovnega življenja), nekaterih sorazmernih ciljev na ravni duhovne zrelosti, do katerih pride človek, deležen duhovnega spremljanja, ter na ravni ustreznih pripomočkov.

132. Človeško-krščanska in duhovna razsežnost se mora hraniti s študijem in z branjem. Govorimo lahko o *intelektualni ali doktrinalni razsežnosti* duhovnega spremljanja. Intelektualno oblikovanje (potrebno za duhovno življenje) se mora razširiti na vse življenje in se navdihovati ob svetnikih, duhovnih pisateljih in klasičnih duhovnih spisih.

Duhovno spremljanje se v intelektualni ali doktrinalni razsežnosti usmerja v »oznanjeno, obhajano in živeto Kristusovo skrivnost, ki daje poseben značaj vsej zgodovini človeškega rodu, vedno vpliva na Cerkev, deluje pa predvsem po duhovniški službi.«¹²⁰ Kristološka usmeritev duhovnega življenja daje najboljšo osnovo za uspešno oznanjevanje in vodstvo vernikov na poti kontemplacije, ljubezni in apostolata.

S takšno doktrinalno razsežnostjo, poleg skrbnega branja (osebnega in skupnega) velikih klasikov duhovnosti vseh časov na Vzhodu in Zahodu, duhovno spremljanje spodbuja lakoto po osebnem in skupnem študiju.

133. Duhovno svetovanje in spremljanje nujno zajema tudi področje apostolata. Treba je preveriti motive, zanimanja, dejanske razmere, tako da bo spremljani vedno bolj pripravljen za apostolat. Zvestoba Svetemu Duhu »vpliva mirnega poguma, ki (delujoče) sili, da prenašajo na druge svoje

¹²⁰ Odllok o duhovniški vzgoji, 14.

izkustvo Jezusa in upanje, ki jih oživlja.«^{121A} S takšno duhovno svobodo se bo apostol znal spopasti z osebnimi in družbenimi težavami vsakega časa.

V takšni apostolatski ali pastoralni razsežnosti duhovno spremljanje prepoznava način, kako pričevati, kako oznanjati Kristusa in obhajati bogoslužje, kako služiti na raznih področjih dobrotelosti.

Če na poti k popolnosti in predanosti evangeliju manjka duhovno vodstvo, pastoralni načrti težko upoštevajo temeljno usmeritev same pastorale, to je vodenje posameznikov in občestva k svetosti ali k podobnosti Kristusu (prim. Kol 1,28; Gal 4,19).

134. Pot duhovnega spremljanja pomaga pri tem, da ima teološka in pastoralna izobrazba značaj odnosov. Pri kakršnem koli doktrinalnem in praktičnem vprašanju iščemo, kako živeti osebni odnos s Kristusom (prim. Mr 3,13–14; Jn 1,39) in evangeljsko hojo za Kristusom (prim. Mt 4,19–22; Mr 10, 21–31.38) v občestvu z brati (prim. Lk 10,1; Jn 17,21–23), da bi podelili in nadaljevali njegovo poslanstvo (prim. Jn 20,21). Služba duhovnega spremljanja prispeva k osebni oblikovanju za graditev občestva Cerkve.¹²²

¹²¹ Janez Pavel II., *Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo*, Cerkevni dokument 46, Ljubljana 1991, 24.

¹²² Poleg že omenjenih dokumentov o duhovnem vodstvu glej še: *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 9, 18; *Odlok o duhovniški vzgoji*, 3, 8, 19; Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda Dal vam bom pastirjev*, 40, 50, 81; Isti, *Posvečeno življenje*, 21, 67, 46; ZCP, kan. 239–246; ZKVC, kan. 337–339; 346 § 2. Kongregacija za duhovščino; *Direktorij za službo in življenje duhovnikov*, 39, 54, 85, 92; Kongregacija za katoliško vzgojo, *Ratio fundamentalis Institutionis Sacerdotalis*, 44–59; *Pismo o nekaterih vidikih vzgoje v semeniščih* (1980); *Navodila glede priprave vzgojiteljev v semeniščih* (1993), 55, 61; Kongregacija za ustanove posvečenega življenja in apostolskega življenja, *Navodila* (1990) 13, 63; AAS 82 (1990) 479–509–510; *Instrukcija Ripartite da Christo* (2002) – *Znova začeti pri Kristusu*, Cerkevni dokumenti 100, Ljubljana 2003, 8; Kongregacija za evangelizacijo narodov, *Guida di vita pastorale per i sacerdoti diocesani nelle Chiese che dipendono dalla Congregazione per l'Evangelizzazione dei Popoli* (1989), 19–33.

Sklep

»KRISTUSA OBLIKUJTE V SEBI« (Gal 4,19)

135. Ko duhovnik opravlja *naloge (munera)* v Kristusovem duhu, le-te zaznamujejo njegovo srce z »velikonočnim veseljem«¹²³ in »radostjo v upanju« (prim. Rim 12,12). Na to je spomnil Janez Pavel II. ob 200. obletnici rojstva svetega arškega župnika: »Dragi bratje duhovniki, bodite vedno prepričani, da je služba Božjega usmiljenja ena izmed najlepših in najbolj tolažljivih. Omogoča vam, da razsvetlujete vest, posreduje odpuščanje in vračate moč v imenu Gospoda Jezusa, da ste njihovi zdravniki in duhovni svetovalci. Ta služba je nenadomestljivo znamenje in potrditev službenega duhovništva.«¹²⁴

136. V službi »zdravnika in duhovnega svetovalca« ne gre zgolj za odpuščanje grehov, ampak za usmeritev krščanskega življenja tako, da bi v velikodušnosti ustrezalo načrtu Boga Ljubezni. Velikodušnost, s katero duhovnik kot služabnik odgovarja na ta načrt, omogoča učinkovit razcvet milosti, ki jih Sveti Duh v vseh časih daje Cerkvi. To potrjuje 2. vatikanski koncil, ki pravi: »Da bo pa sveti zbor dosegel svoje dušnopastirske namene za notranjo prenavo Cerkve, za širjenje blagovesti po vsem svetu in tudi za razgovor z današnjim svetom, silno spodbuja vse duhovnike, naj si s sredstvi, ki jih priporoča Cerkev, prizadevajo za vedno večjo svetost, da bodo postali po njej vsak dan pripravnejše orodje v službi vsega Božjega ljudstva.«¹²⁵

Preroška, liturgična in diakonijska služba, ki jo duhovniki opravljajo v takšnem duhu, omogoča, da so vsebine štirih

¹²³ *Odlok o duhovniški vzgoji*, 11.

¹²⁴ Janez Pavel II., *Pismo duhovnikom za veliki četrtek 1986*, 7.

¹²⁵ *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 12.

koncilskih konstitucij udejanjene v Cerkvi kot »zakramentu« ali vidnem Kristusovem znamenju (*Lumen gentium*), ki je Cerkev Besede (*Dei Verbum*), velikonočne skrivnosti (*Sacro-sanctum Concilium*), postavljena v svet in z njim solidarna (*Gaudium et spes*); je torej skrivnost občestva za poslanstvo.

Kakor se je vedno dogajalo z uresničevanjem koncilov, to zahteva udeležbo krščenih na poti svetosti in apostolata.

137. Pastoralna posvečevanja, ki se širi z oznanjevanjem in se udejanja zlasti *po zakramentu sprave in z duhovnim vodstvom*, vedno pa v povezavi z evharistijo, se uresničuje predvsem v duhovniški službi. Potrebni so služabniki, ki v veselju živijo to službo, ki bo gotovo obrodila bogate sadove ter odstranila dvome in malodušnost.

138. Današnjim vrednotam razvoja in tehnike je treba vdihniti »dušo« in »duhovnost«, kakor pravi papež Benedikt XVI.: »Razvoj mora poleg gmotne vsebovati tudi duhovno rast, saj je človek kot enota duše in telesa rojen iz Božje stvariteljske ljubezni in določen za večno življenje.«¹²⁶

Duhovno vodstvo ali spremljanje krščenih je navdušujoč itinerarij (pot), ki spodbuja tudi spovednika ali duhovnega voditelja, da veselo živi svojo pot predanosti Gospodu. »To zahteva nove oči in novo srce, da bi presegli materialistično gledanje na človeško dogajanje in v razvoju zaslutili neki ‚on-stran‘, ki ga tehnika ne more dati. Po tej poti bo mogoče uveljavljati človekov celostni razvoj, ki ima svoj kažipot v gonilni sili ljubezni in resnice.«¹²⁷

Tedaj bodo duhovniki izkusili, da »pri svojem delu niso nikoli sami.«¹²⁸ Zavedali se bodo, da jih pošilja, spremlja in pri-teguje vstali Kristus, ki hodi z njimi v »božjem odrešenjskem načrtu ... , ki dosega svoj cilj korak za korakom ... v zidanju Kristusovega telesa, dokler ne doseže zrelosti.«¹²⁹

¹²⁶ Benedikt XVI., *Okrožnica Ljubezen v resnici*, 76.

¹²⁷ Prav tam, 77.

¹²⁸ *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 22.

¹²⁹ Prav tam.

139. Nenehna prenova življenja Cerkve mora močno podarjati upanje. Rast poklicev za duhovništvo, posvečeno življenje in cerkvene zavzetosti laikov na poti k svetosti in apostolata zahteva prenovo, utrjevanje službe sprave in duhovnega vodstva, ki jih opravljamo z iskrenim navdušenjem in velikodušnim darovanjem sebe. V tem je »nova pomlad«, ki jo je želel Janez Pavel II.: »Cerkev ni imela nikoli toliko priložnosti kakor danes, da prinese evangelij s pričevanjem in z besedo vsem ljudem in vsem narodom. Vidim, kako se svita nova misijonska doba, ki se bo spremenila v žareč in s sadovi bogat dan, če bodo vsi kristjani, posebno misijonarji in mlade Cerkve odgovorili z velikodušnostjo in s svetostjo na klice in izzive našega časa.«¹³⁰

140. Nove razmere in nove milosti so znamenje pričakovanja novega apostolskega zagona: »Kakor apostoli po Kristusovem vnebohodu se mora Cerkev zbrati v dvorani zadnje večerje ‚z Jezusovo materjo Marijo‘ (Apd 1,14), da bi prosila Duha in tako zadobila moči in poguma za izpolnjevanje misijonskega naročila. Tudi mi potrebujemo, še veliko bolj kot apostoli, da nas Sveti Duh spremeni in vodi.«¹³¹ Služba sprave in duhovnega spremljanja bo pomembna pomoč v nenehnem procesu odprtosti in zvestobe vse Cerkve, zlasti službenega duhovništva, za neposredno delovanje Svetega Duha.

V Vatikanu, na pepelnično sredo, 9. marca 2011

Mauro kardinal PIACENZA
prefekt

Celso Morgia IRUZUBIETA
naslovni nadškof, Alba marittima,
tajnik

¹³⁰ Janez Pavel II., *Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo*, 92.

¹³¹ Prav tam.

VSEBINSKO KAZALO

- apostolat:** 133–140
apostol, apostoli: 133–140,
9–11, 110–120
arški župnik: 1–6, 19–20,
28–35, 51–59, 74–76
- blagost:** 61–63
Bog – ljubezen: 21–23; –
Božja volja 78–80, 98–
100; – iskanje Božje volje
78; – Božja slava: 32–35,
61–65; 87–97, 125–134;
– Bog – oče naš 25–27,
32–35
- Cerkev:** 7–11, 14–18; – na-
daljuje Kristusovo delo:
9–11
Cerkveni dokumenti: 61–63,
125–134; – družbeni
nauk: 70–73, 135–140
- Dobri pastir:** 28–31, 51–60,
111–116
družina: 32–35
Duh – Sveti: 36–40, 78–83,
98–100
duhovni voditelj (spremljeva-
lec) – lastnosti: 84–86
duhovnik – kot spokornik
in duhovni učitelj: 14–18,
74–76, 110–116; – škofij-
ski 110–121
duhovno vodstvo – aktual-
nost: 64–76; – zgodovina
64–65; – pomembnost
64–76; – služba d. v.: 70–
73, 110–112; – teološka
utemeljitev 77; – predmet
78–80; – poimenovanja
77; – vloga Svetega Duha,
razločevanje duhov, mo-
litev 66–73, 78–80, 98–
100; – pot molitve 81–83,
87–97; 125–134; – pokli-
canost k svetosti 81–83; –
lastnosti prejemnika 74–
76; 110–116; – svoboda pri
izbiri 74–76, 110–116; –
naloga duhovnika 70–73,
110–116; – vodstvo glede
na poklicanost 84–86; –
d. v. duhovnika 110–121,
v posvečenem življenju
117–121, laikov 122–124;
– razsežnosti d.v. 125–
134; – vzgoja za d.v. 66–69;
– d.v. in pastoralni načrti
74–76, v cerkvenih doku-
mentih 125–134; – d.v. in
spoved 41–43, 70–76; –
svetniki in duhovno vod-
stvo 64–65
duhovne vaje: 117–121
duhovno vodstvo – posebni
primeri: 87–97

duhovnost: 124–134; – duhovnost laikov 122–124; – duhovnost duhovnikov 110–121; –posvečenega življenja 117–121; – stanovska 84–86, 110–124
duhovno življenje: – stopnje 81–83, 87–97

evangelij: 110–124;
evangeljski sveti: 117–121
evharistija: 14–18

formacija (oblikovanje) – začetna: 66–69; – intelektualna, človeška 125–134; za duhovno vodstvo: 66–69; – duhovna: 66–69, 125–134; – nenehna 66–69

greh: 25–31, 35–40

Katekizem katoliške Cerkve (cerkveni dokumenti): 25–31, 39–43

kerygma: 9–11

kesanje: 36–43

koncil (2. vatikanski) – glej dokumenti

kontemplacija: 81–83

kreposti – človeške: 110–134

Kristus – upodobitev po Kristusu: 48–50; dobri pastir: 28–31, 51–57, 110–116; duhovnik in žrtev: 61–63; Kristusovo srce: 22, 32, 61–63; zvestoba Kristusu: 61–63

križ: 87–97, 117–121
krst: 25–27, 32–35.

laiki: 122–124

liturgija: 41–43

ljubezen – Božja (usmiljenje, odpuščanje): 51–57

ljubezen – bratska: 64–65

ljubezen – pastoralna: 44–47, 51–56

Marija: 1–6, 21–23, 60

milost in narava: 64–65, 125–134; – Božja milost: 32–35, 61–65, 87–97, 125–134

mir (sprava): 14–18

mladina: 74–76

modrost: 44–47

molčečnost – spovedna: 32–35

molitev: 81–83

morala (kreposti): 61–63, 125–134

načrt duhovniškega življenja: 117–121

občestvo svetih: 9–11

občestvo – cerkveno: 70–73, 125–134;

občestveno življenje: 14–18, 25–27, 36–42, 51–57, 74–76, 78–80

obred sprave: 41–47

odpuščanje: 25–27

odrešenje (velikonočna skrivnost): 9–11, 64–65

odveza grehov: 36–47

odlike – duhovnega voditelja: 101–105; – prejemnika 106–109

Pastir – dobri: 14–18

pastorala: 7–8, 14–18; – duhovnih poklicev 66–69

poklic: 70–73, 84–86

poklicanost k svetosti: 28–31, 48–50, 87–97, 110–116, 122–124

pokora: 25–27, 41–43; – post 36–40

poslanstvo (apostolat): 125–134

pot – popolnosti (svetosti): 28–31, 81–83, 87–97

pot – molitve: 81–83.

pravičnost: 74–76;

psihologija: 87–97, 125–134

razločevanje duhov: 66–69, 78–80, 98–100; poklicanosti 70–73

razmere – sedanje: 7–23, 64–76

semenišče, semenišniki: 66–69, 87–97, 125–134

sklep: 41–43, 51–57, 87–97

skrivnost – velikonočna: 9–11, 21–23;

skušnjave: 98–100

spokornik: 37–40

spoved – zakrament: – ustanovitev 9–11; – teološki temelji 24; – vloga Cerkve

7–8; – skrivnost milosti 14–18; – aktualnost in nujnost 7–23; – velikonočno obhajanje 25–27; – sadovi svetosti 25–35; – služabnik zakramenta: 24–63, 36–40; – obhajanje: individualno (posamično) in občestveno 41–47; – spokornik 32–40, 44–47; – spoved – kesanje 36–40; – kesanje in trdni sklep 24, 36–40; – izrazoslovje 25–27; – duhovnik

spokornik 14–18; – sedanje težave 36–40; – svobodna izbira spovednika 44–47; – pastoralne smernice 58–59; – skrivnost usmiljenja 21–23, 58–60;

– cerkvene določbe 44–47, 61–63; – očetovski sprejem 51–57; – zgled arškega župnika 19–20, 51–59; – pripravljenost za službo 48–57; – nenehno oblikovanje spovednika in spovedancev 58–59

spoved grehov: 25–27; – prva spoved in obhajilo 28–31; – spoved in duhovno spremljanje: 41–42, 70–76, 74–76; – disciplinarne norme 44–47

spovednica: 41–47

spovednik: 14–15; – vzgoja 14–18, 58–59; – sveti spovedniki 14

spovednik: 14–15; – vzgoja 14–18, 58–59; – sveti spovedniki 14

spovednik: 14–15; – vzgoja 14–18, 58–59; – sveti spovedniki 14

spovednik: 14–15; – vzgoja 14–18, 58–59; – sveti spovedniki 14

sprava: 12–18
sprejem (usmiljenje): 51–57,
109–113

spreobrnjenje: 12–13, 21–27
Sveta Trojica: 12–13, 51–57
svetost: – pot k svetosti: 28–
31, 48–50, 87–97

svetovanje – duhovno: 70–
73

svoboda izbiranja: 44–47,
74–76

težave – aktualne: 61–63
trpljenje: 125–134

usmiljenje – božje: 21–23,
58–60

vera: 9–11, 25–40

veselje: 7–8, 21–23

vest – spraševanje vesti: 14–
18, 36–40, 81–83, 87–97;
– posebno: 106–109

vzgoja duhovnikov (spoved-
nikov) in vernikov: 14–
18, 58–59

zadoščevanje: 36–40

zakon (družina): 32–35;

Zakonik cerkvenega prava:
44–47, 58–59 (zakrament
spovedi), 87–97 (duhovno
spremljanje)

združenja (cerkvena): 117–
121.

zakrament pokore – aktual-
nost: 7–23, 61–63; – oseb-
no in občestveno obhaja-
nje: 41–43.

zlo – zli duh: 78–80, 98–100
značaj: 125–134

znamenja – izredna: 87–97;
– znamenja časa 98–100

življenje: – občestveno 74–
76, 78–80, 87–97, 101–
105, 117–121, 125–134;
– duhovno 81–83, 87–97;
– posvečeno 117–121

KRATICE

1. Drugi vatikanski koncil

AA – L	Odlok Apostolicam actuositatem – O laiškem apostolatu (1965)
GS – CS	Pastoralna konstitucija Gaudium et spes – Veselje in upanje (1965)
LG – C	Dogmatična konstitucija Lumen gentium – O Cerkvi (1964)
PO – D	Odlok Presbyterorum ordinis – O službi in življenju duhovnikov (1965)
OT – DV	Odlok Optatam totius – O duhovniški vzgoji (1965)

2. Druge kratice

APR – OVO	Janez Pavel II., Bula Aprite portas Redemptori – Odprite vrata Odrešeniku (Sveto leto odrešenja), Cerkevni dokumenti 17, Ljubljana 1983.
AS – LD	Benedikt XVI., Lettera di indizione dell' Anno Sacerdotale – Pismo za leto duhovništva, Cerkevni dokumenti 128, Ljubljana 2009.
CIC – ZCP	Codex Iuris canonici – Zakonik cerkvenega prava, Ljubljana 1984.
CCEO – KKVC	Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium – Kodeks kanonov Vzhodnih Cerkev.
DCE – BJL	Benedikt XVI., Okrožnica Deus caritas est – Bog je ljubezen, Cerkevni dokumenti 112, Ljubljana 2006.

- DDE – DD Kongregacija za duhovščino, *Direttorio per il ministero e la vita dei presbiteri Dives Ecclesiae* – Direktorij za službo in življenje duhovnikov, *Cerkveni dokumenti* 56, Ljubljana 1994.
- CL – KL Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda Christifideles laici* – O katoliških laikih, *Cerkveni dokumenti* 41, Ljubljana 1989.
- CV – LR Benedikt XVI., *Okrožnica Caritas in veritate* – Ljubezen v resnici, *Cerkveni dokumenti* 127, Ljubljana 2009.
- DM – BvU Janez Pavel II., *Okrožnica Dives in misericordia* – Bogat v usmiljenju, *Cerkveni dokumenti* 10, Ljubljana 1981.
- KKC Katekizem katoliške Cerkve, Ljubljana 1993.
- MD – BU Janez Pavel II., *Apostolsko pismo – motu proprio Misericordia Dei* – Božje usmiljenje, Roma 2002; slov. prevod, v: *Cerkev v sedanjem svetu* 36 (2002) 117-120.
- NMI – ZNT Janez Pavel II., *Apostolsko pismo Novo millennio ineunte* – Ob začetku novega tisočletja, *Cerkveni dokumenti* 91, Ljubljana 2001.
- OP – OS *Obrednik: Ordo poenitentiae* – Sveta pokora – *Obred sprave*, Ljubljana 1976.
- PDV – DBP Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda Pastores dabo vobis* – Dal vam bom pastirjev, *Cerkveni dokumenti* 48, Ljubljana 1992.
- PG – PČ Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda Pastores gregis* – Pastirji črede, Roma 2003.
- PP – DRN Pavel VI., *Okrožnica Populorum progressio* – O delu za razvoj narodov, Ljubljana 1967.
- RM – OP Janez Pavel II., *Okrožnica Redemptoris missio* – *Odrešenikovo poslanstvo*, *Cerkveni dokumenti* 46, Ljubljana 1991.

- RP – SPo Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Reconciliatio et poenitentia – O spravi in pokori, Cerkevni dokumenti 25, Ljubljana 1985.
- SNP – ZND Janez XXIII., Okrožnica Sacerdotii nostri primordia – Začetki našega duhovništva, Ljubljana 1959.
- SS – RU Janez Pavel II., Okrožnica Spe salvi – Rešeni v upanju, Cerkevni dokumenti 118, Ljubljana 2008.
- VC – PŽ Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda Vita consacrata – Posvečeno življenje, Cerkevni dokumenti 65, Ljubljana 1996.
- VD – GB Benedikt XVI., Posinodalna apostolska spodbuda Verbum Domini – Gospodova beseda, Cerkevni dokumenti 131, Ljubljana 2011.
- VS – SR Janez Pavel II., Okrožnica Veritatis splendor – Sijaj resnice, Cerkevni dokumenti 52, Ljubljana 1994.

DODATEK

SPRAŠEVANJE VESTI ZA DUHOVNIKE

1. *Zanje se jaz posvečujem, da bodo tudi oni posvečeni v resnici (Jn 17,19)*

Ali si resno prizadevam za svetost v duhovništvu? Sem prepričan, da uspeh moje duhovniške službe prihaja od Boga, da se moram z milostjo Svetega Duha istovetiti s Kristusom in dati svoje življenje za odrešenje sveta?

2. *To je moje telo (Mt 26,26)*

Ali je daritev svete maše v središču mojega duhovnega življenja? Ali se na mašo pripravljam zbrano, jo pobožno obhajam in se po njej zahvaljujem? Ali je maša izhodišče mojega dneva v hvalnici Bogu, v zahvali za njegove milosti, v pričakovanju njegove naklonjenosti in zadoščevanju za moje grehe in grehe vsega sveta?

3. *Gorečnost za tvojo hišo me razjeda (Jn 2,17)*

Ali pri obhajanju maše upoštevam predpisana navodila, mašujem s pristnim namenom in z odobrenimi liturgičnimi knjigami? Ali skrbim za posvečene hostije, shranjene v tabernaklju, in jih v določenem času obnavljam? Kako skrbim za svete posode? Ali spoštljivo nosim liturgična oblačila, ki jih predpisuje Cerkev, zavedajoč se, da delam v imenu Kristusa, Glave (in persona Christi Capitis)?

4. *Ostanite v moji ljubezni (Jn 15,9)*

Ali se rad zadržujem pred Kristusom, navzočim v presvetem zakramentu, v premišljevanju in tihem čiščenju? Ali sem zvest vsakdanjemu obisku Najsvetejšega? Ali je Najsvetejše moj zaklad?

5. Razloži nam to priliko (Mt 13,36)

Ali vsak dan skrbno opravi meditacijo in si prizadevam, da bi odpravil vsakršno raztresenost, ki me oddaljuje od Boga, ter iščem luč pri Gospodu, ki mu služim? Ali vztrajno prebiram Sveto pismo? Ali zbrano opravljam svojo redno molitev?

6. Treba je vedno moliti in se ne naveličati (Lk 18,1)

Ali vsak dan opravi molitveno bogoslužje v celoti, primerno, zbrano in pobožno? Ali sem zvest v edinosti s Kristusom pomembni razsežnosti moje službe – moliti v imenu vse Cerkve?

7. Pridi in hodi za menoj (Mt 19,21)

Ali je Jezus Kristus resnična ljubezen mojega življenja? Ali ohranjam v veselju prizadevanje za ljubezen do Boga v zvestobi celibatu? Ali sem se prostovoljno zadrževal v nečistih mislih, željah in grešnih dejanjih, sodeloval v neprimer- nih pogovorih? Ali sem prostovoljno zašel v bližnjo grešno priložnost glede čistosti? Kako sem bil čuječ glede svojih pogledov? Sem bil previden v odnosu do posameznih kategorij oseb? Ali s svojim življenjem resnično pričujem vernikom, da je čistost mogoča, plodovita in vesela?

8. Kdo si ti? (Jn 1,20)

Ali v svojem vsakdanjem življenju opazim znamenja slabosti, lenobe in naveličanosti? So moji pogovori v skladu s človeškim in nadnaravnim čutom, ki ga mora imeti duhovnik? Ali sem pozoren na to, da se v moje življenje ne bi vtihotapile razne oblike površnosti in lahkomišelnosti? Ali so vsa moja dejanja v skladu z duhovniško vlogo?

9. Sin človekov nima, kamor bi glavo naslonil (Mt 8,20)

Ali ljubim krščansko uboštvo? Ali obračam svoje srce k Bogu in sem notranje prost vsega drugega? Ali sem pripravljen na odpoved trenutnim udobnostim, osebnim načrtom, dovoljenim čustvom, da bi popolneje služil Bogu? Ali imam nepotrebne reči, sem po nepotrebnem zapravljaj ali me je za-

vedla porabniška skrb? Ali storim dovolj, da bi preživel čas počitka in počitnic v Božji navzočnosti, zavedajoč se, da sem vedno in povsod tudi v teh trenutkih duhovnik?

10. To si prikrikl modrim in razumnim in razodel malim (Mt 11, 25)

Ali so v mojem življenju navzoči grehi napuha: notranje težave, občutljivost, nepotrpežljivost, nesposobnost za odpuščanje, nevarnost malodušja ipd.? Ali prosim Boga za krepost ponižnosti?

11. In takoj je pritekla kri in voda (Jn 19,34)

Ali sem prepričan, da sem v dejanjih, ki jih opravljam »in persona Christi«, neposredno včlenjen v isto Kristusovo telo, ki je Cerkev? Ali smem iskreno reči, da ljubim Cerkev in z veseljem delam za njeno rast, izvršujem njene naloge v korist vsakega izmed njenih udov in vsega človeštva?

12. Ti si Peter (Mt 16,18)

Nič brez škofa – Nil sine episcopo! je rekel sv. Ignacij Antihijski. Ali so te besede temelj moje duhovniške službe? Ali voljno sprejemam naročila, nasvete in opomine svojega škofa? Ali molim zlasti za svetega očeta in sem v polni edinosti z njegovim učenjem in nameni?

13. Ljubite se med seboj (Jn 13,34)

Ali sem s pozorno ljubeznijo sprejemal sobrate duhovnike, ali pa se, nasprotno, zanje nisem zanimal zaradi sebičnosti, brezbriznosti in malomarnosti? Ali sem kritiziral sobrate v duhovništvu? Ali sem bil blizu tistim, ki trpijo zaradi telesne bolezni ali moralnega zla? Ali tako živim duhovniško bratstvo, da se nihče ne čuti osamljenega? Ali gojim do vseh sobratov duhovnikov in tudi laikov ljubezen in potrpljenje, kakor ga ima Kristus?

14. Jaz sem pot in resnica in življenje (Jn 14,6)

Ali dobro poznam nauk Cerkve, se vanj poglobljam in ga zvesto oznanjam? Ali se zavedam, da je oznanjevanje nečesa,

kar ni v skladu s cerkvenim učiteljstvom, velika zloraba, ki škoduje dušam?

15. Pojdi in odslej ne greši več (Jn 8,11)

Oznanjevanje Božje besede vodi vernike k prejetanju zakramentov. Ali pristopam k spovedi redno in pogosto ter v skladu s poklicem in svetimi dejanji, ki jih opravljam? Ali s pripravljenostjo obhajam zakrament sprave? Ali sem na voljo za duhovno vodstvo vernikov in jim posvečam poseben čas? Ali se skrbno pripravlam na pridigo in katehezo? Ali pridigam zavzeto in z Božjo ljubeznijo?

16. Poklical jih je in so prišli k njemu (Mr 3,13)

Ali sem pozoren na odkrivanje klica v duhovniški stan ali v posvečeno življenje? Ali skrbim za širitev večje zavesti med verniki glede poklicanosti k svetosti? Ali priporočam vernikom molitev za duhovniške poklice in za svetost duhovnikov?

17. Sin človekov ni prišel, da bi mu stregli, ampak da bi on stregel ... (Mt 20,28)

Ali sem bil v službi drugih v vsakdanjem življenju in jim služil v evangeljskem duhu? Ali izkazujem Kristusovo ljubezen tudi v delih ljubezni? Ali spoznavam v križu navzočnost Jezusa Kristusa in zmago ljubezni? Ali je moje vsakdanje življenje zaznamovano s služenjem? Ali tudi službo avtoritete, povezano z duhovniškimi nalogami, opravljam kot nezamenljivo obliko služenja?

18. Žejen sem (Jn 19,28)

Ali sem molil in se resnično ter velikodušno žrtvoval za duše, ki mi jih je Bog zaupal? Ali spolnjujem svoje pastoralne dolžnosti? Ali posvečam skrb tudi vernim rajnim?

19. Žena, glej, tvoj Sin! Glej, tvoja mati! (Jn 19,26-27)

Ali se poln zaupanja obračam k sveti Devici, materi duhovnikov, da bi ljubil in učil ljubiti njenega Sina Jezusa? Ali gojim marijansko pobožnost? Ali skrbim za vsakdanjo molitev

rožnega venca? Ali se zatekam k njeni materinski priprošnji v boju proti hudobnemu duhu, poželjivosti in posvetnosti?

20. Oče, v tvoje roke izročam svojo dušo (Lk 23,44)

Ali skrbim za pomoč in podeljevanje zakramentov umirajočim? Ali premišljujem v meditaciji, katehezi in rednem oznanjevanju nauk Cerkve glede poslednjih stvari? Ali prosim za milost vztrajnosti do konca in vabim vernike, da tudi sami tako ravnajo? Ali pogosto in pobožno molim molitve za duše rajnih?

*

MOLITVE

Duhovnikova molitev pred spovedovanjem

Gospod, daj mi modrost, ki me bo spremljala pri spovedovanju, da bom znal soditi tvojemu ljudstvu s pravičnostjo in tvoje uboge z razumnostjo. Stori, da bom tako ravnal s ključi nebeškega kraljestva, da ne bom odprl, komur bi moral zapreti, in zaprl, komur bi moral odpreti. Naj bo moj namen čist, moja gorečnost iskrena, moja ljubezen potrpežljiva in moje opravilo rodovitno.

Naj bom blag, ne pa popustljiv, resen, ne pa osoren, naj reveža ne preziram in se bogatemu ne uklanjam. Daj, da bom ljubezniv v opogumljanju grešnikov, moder pri pogovoru in izkušen v poučevanju.

Prosim te, nakloni mi milost, da bom grešnike uspešno odvrčal od zla in jih skrbno potrjeval v dobrem; da jim bom pomagal, da bodo postali boljši po modrosti mojih besed in pravilnosti mojih nasvetov; da bom razjasnil, kar je temnega, da bom moder v zapletenih in zmagovalec v težavnih vprašanjih. Naj se ne zadržujem pri nepotrebnih pogovorih in se ne okužim s tem, kar je pokvarjenega. In ko druge rešujem, naj samega sebe ne pogubim. Amen.

Duhovnikova molitev po spovedovanju

Gospod Jezus Kristus, ljubeč prijatelj in posvečevalec duš. Prosim te, da po izlitju Svetega Duha očistiš moje srce vsakega slabega čustva in misli ter s svojo neskončno dobroto in usmiljenjem nadomestiš vse, kar bi bilo v moji službi zaradi nevednosti ali brezbržnosti izvir greha. Tvojim ljubečim ranam zaupam duše, ki si jih privedel k pokori in jih posvetil s svojo predragoceno krvjo, da jih boš obvaroval pred vsakim grehom, jih ohranil v svojem strahu in ljubezni, jih vsak dan podpiral v bolj krepostnem življenju ter jih privedel v večno življenje, ki z Očetom in Svetim Duhom živiš in kraljuješ vekomaj. Amen.

Gospod Jezus Kristus, Sin živega Boga, sprejmi mojo službo kot dar svoje neskončne ljubezni, s katero si odrešil Marijo Magdaleno in vse grešnike, ki so se zatekli k tebi. Kar koli sem v službi tega zakramenta storil pomanjkljivega ali nepopolnega, ti milostno dopolni in nadomesti. Zaupam tvojemu ljubečemu Srcu vsakega in vse, ki sem jih spoved in te prosim, da jih varuješ in obvaruješ pred vsakim vnovičnim padcem in jih, po težavah sedanjega življenja, privedeš v večno slavo. Amen.

KAKOR UBOGI, VENDAR MNOGE BOGATIMO (2 Kor 6,10)

Spremna beseda

Priročnik je prvenstveno namenjen duhovnikom, spovednikom. Skrbno branje besedila odkriva mnoge razsežnosti, ki so povezane z zakramentom spovedi, med drugim, kako naj duhovniki in verniki na sploh vrednotijo ta »pozabljeni zakrament«, kako ga razumeti v času naraščajoče duhovne revščine ter moralnega, verskega in filozofskega relativizma, ki ga papež Benedikt XVI. imenuje »diktatura relativizma«. Človek kljub svoji veličini z ene strani, z druge pa zaradi izkustva omejenosti in nepopolnosti vzdihuje po zdravlilu zoper laži, prevare in zaslepljenost ter hrepeni po bogastvu Božjega in človeškega usmiljenja.

Služba spovednika in duhovnega vodnika ali spremljevalca je ena najpomembnejših in najlepših duhovnikovih nalog. Da je tudi zahtevna, je razumljivo, v današnjem času in razmerah še toliko bolj. V času, ko se ljudje nahajajo na križiščih in pred zahtevnimi odločitvami, kje so in kam gredo, kaj je dobro in kaj slabo, kako prepoznavati znamenja lastne poti glede spoznanja resnice in dobrega, iščejo svetovalca, vodnika, prijatelja, ki jim bo znamenje Božje bližine.

1. Vsebinska zasnova dokumenta

V ospredju razpravljanja je duhovnik, spovednik, služabnik zakramenta Božjega usmiljenja. Podobno kot pri drugih zakramentih je opredeljena njegova vloga – biti posrednik milosti, čeprav se v primeru zakramenta spovedi od njega zahtevajo specifične naloge: usposobljenost in pripravljenost za službo spovednika, ki izhaja iz dejstva, da je tudi sam potre-

ben in deležen milosti istega zakramenta. Čim bolj sam zavestno in učinkovito prejema ta zakrament in je moralno-teološko in duhovno-asketsko pripravljen za službo spovednika, tem bolj je, kakor upamo, glede na načelo »ex opere operantis«, ki poleg prejemnika velja tudi za delivca, njegovo delo učinkovito. Da je pri tem njegov delež pomembnejši kot pri drugih zakramentih, je razumljivo. Zahteva namreč sposobnosti, kot so poznanje človeka, njegovega značaja, miselnosti in življenjskih razmer, empatijo in druge lastnosti, ki mu omogočajo, da zakonitosti verskega, duhovnega in moralnega življenja uspešno predloži prejemniku zakramenta kot njegovo odločitev in izbiro.

Novost dokumenta je vnovično obravnavanje zakramenta spovedi hkrati z duhovnim vodstvom, svetovanjem ali spremljanjem. Dokument izčrpno obravnava to starodavno vzgojno in asketično prakso, ki tako v redovnih skupnostih in samostanih kot v duhovnih gibanjih in skupnostih ni nikoli zamrla, zlasti pa ni prenehala klicati po njeni oživitvi in poglobitvi. Ni vsaka spoved tudi duhovno vodstvo, kakor tudi ni vsako duhovno vodstvo že spoved. Tako prvo kot drugo zahteva ustrezno usposobljenost delivca oziroma spremljevalca (svetovalca) z ene strani, z druge pa željo in pripravljenost prejemnika, ki sprejema to preizkušeno vzgojno in milostno sredstvo v načrt osebne duhovne rasti.

2. Teološka in antropološka zasnova dokumenta

Vera je utemeljena na teoloških izhodiščih in je hkrati cilj vsega človekovega prizadevanja. Podobno velja za pastoralno delo Cerkve, ki sledi osnovnim smernicam – poleg rasti osebne vere tudi oblikovanju cerkvenega občestva. Kaj k temu prispeva zakrament Božjega usmiljenja? Ali ni v naravi zakramenta v ospredju predvsem Božje delovanje? Kje vstopa človek, tako delivec kot prejemnik, s svojo soudeležbo? Kar zadeva delež prvega, delivca zakramenta (duhovnika, spovednika), je treba reči, da je njegova vloga nenadomestljiva. Sv. Terezija Velika je rekla, da bi med pobožnim in učenim spovednikom (vodite-

ljem), izbrala slednjega. Toda znanje napihuje, če ni združeno s ponižnostjo, ki se zaveda človeške omejenosti, nepopolnosti in nezadostnosti, neznanje pa vodi na stranpoti, kajti »če slepi vodi slepega, oba padeta v jamo« (Mt 15,14b).

Kakor zakramentu spovedi poleg teoloških ne moremo odrekati tudi globokih antropoloških prvin, tako tudi duhovnemu vodstvu ne moremo odrekati teoloških prvin, ki izražajo »uboštvo duha«, sprejemljivost za Božje delovanje, kar je pogoj za razumevanje Božjega kraljestva in vstop vanj. Te prvine se pri obeh stvarnostih kažejo na različne načine.

Božje usmiljenje se v zakramentu spovedi izraža kot odpuščanje in sprava, ki nam ju daje Bog in presega človeške zakonitosti. V naši naravi se izražajo dejanja, kot so sebičnost, pravica močnejšega, boj za preživetje, maščevanje in kar je temu podobnega, čeprav je človek, če trezno premisli logiko svojih dejanj in njihovih posledic, sposoben tudi drugačnih dejanj: dobrote, odpuščanja, razumevanja, usmiljenja ... Tako pričuje človeška zgodovina do današnjega dne: sovraštvo, maščevanje, vojne, sebičnost, brezbriznost, zamere ... so na dnevnem redu. Človeški nemoči je prišel Bog naproti z zapovedjo ljubezni do bližnjega, celo do sovražnikov; razodel in pokazal nam je izkustvo odpuščanja, ponujene roke, nove zaveze prijateljstva.

3. Značaj in novosti dokumenta

Dokument ne prinaša novih teoloških vsebin, ki jih ne bi obravnavali dosedanja doktrinalni ali pastoralni dokumenti (tako okrožnici O Božjem usmiljenju in Sijaj resnice Janeza Pavla II. ter okrožnica Benedikta XVI. Bog je ljubezen ki jim smemo prišteti še Posinodalni apostolski spodbudi O spravi in pokori in Dal vam bom pastirjev ter prenovljeni obrednik Sveta pokora, Katekizem katoliške Cerkve, Zakonik cerkvenega prava in drugi).

Novost dokumenta so poudarki, ki se dotikajo vloge Cerkve. Ta ne samo oznanja spravo, ampak je posrednica in prostor sprave. Duhovnik, spovednik, ima v cerkvenem občestvu

posebno vlogo. Poleg osebnega odnosa do zakramenta, ki ga tudi sam prejema, je njegova vloga služba zakramentu in služenje vernikom, katerim posreduje in v njih utrjuje Božje življenje ter s tem oblikuje versko občestvo, le-to pa odseva moč Božjega delovanja v svet. Duhovnikovo vlogo strnjeno povzema Katekizem katoliške Cerkve, ki pravi, da »duhovnik opravlja službo dobrega pastirja, ki išče izgubljeno ovco, službo usmiljenega Samarijana, ki obvezuje rane, službo očeta, ki čaka na izgubljenega sina ..., pravičnega sodnika, ki ne gleda na osebo ... Duhovnik je znamenje in orodje usmiljene Božje ljubezni do grešnika« (št. 1465). Gre za službo, ki se je mora sam zavedati, verniki pa jo morajo sprejemati kot neprecenljiv Božji dar. Duhovnikova služba je prikazana kot »služba ljubezni«, ki je ni mogoče nadomestiti z nobeno drugo nalogo ali dejavnostjo. Ta služba med drugim od duhovnika zahteva nenehno teološko in pastoralno izpopolnjevanje, za katero – poleg osebne zavzetosti – morajo skrbeti predstojniki in cerkvene ustanove (škofje, bogoslovna učilišča, med njimi tudi Apostolska penitenciarija).

Ko te poudarke beremo in jih premišljujemo, jim smemo pridružiti še nekaj novih. Po desetletjih, ko je v nekaterih deželah spovedna praksa močno upadla, lahko danes z veseljem ugotovimo, da so mnogi duhovniki in verniki vnovič odkrili pomen spovedi v osebem duhovnem življenju in v življenju krščanskega občestva. To potrjuje vedno večje število teh, ki se zatekajo tako k zakramentalni spovedi kot tudi k duhovnemu vodstvu ali spremljanju tam, kjer so na voljo duhovniki spovedniki in duhovni svetovalci.

Prav je, da s tem v zvezi navedemo nekaj pomembnejših poudarkov, pomislekov in tudi ustreznih odgovorov.

a) Vloga Cerkve je za nekatere vernike vprašljiva in nerazumljiva. Menijo, da lahko sami dosežejo odpuščanje in spravo s svojim Bogom. Toda le Cerkev, ki je znamenje in orodje povezanosti človeka z Bogom (prim. Dogmatična konstitucija o Cerkvi, 1), oznanja, slavi in uresničuje spravo v imenu Kristusa, ki ji je zaupal nalogo posrednice miru in sprave. Občestvena (cerkvenostna) prvina zakramenta se kaže v skupni odgovornosti za storjena slaba dejanja ali opustitve dobrih,

v oblikovanju verskega občestva ter v obnovljeni pripravljenosti za novo evangelizacijo z besedo in s pričevanjem. Prav slednja, namreč evangelizacija, je najprej sad osebnega prizadevanja in spreobrnjenja, ki je nihče in nič drugega ne more nadomestiti.

b) Služba zakramenta sprave je ne samo naloga duhovnika v odnosu do vernikov, ampak je tudi zavest, da je sam obdarovanec, deležen Božjega usmiljenja. Služba sprave je zahtevna naloga, je izraz »pastoralne ljubezni«, ki je danes zaradi obilice duhovnikovih nalog pogosto okrnjena. S tem je okrnjena tudi naloga druge voditi na poti svetosti in popolnosti, ki je prvenstvena naloga vsega pastoralnega prizadevanja. Vloga zakramenta spovedi v osebnem življenju kristjana se zato kaže kot klic k popolnosti in svetosti, kot izkustvo Božjega usmiljenja, kot priložnost za nenehno vzgojo in oblikovanje vesti.

c) Povezanost zakramenta spovedi z duhovnim svetovanjem, vodstvom ali spremljanjem ni slučajna novost. Izrazoslovje o tem področju pastoralne dejavnosti ni vedno enotno in usklajeno. Prepričanje, da je duhovno vodstvo ali spremljanje namenjeno le redovnikom in osebam posvečenega življenja, je preseženo. Mnogi verniki so bili že doslej deležni takega duhovnega vodstva, če so sami izrazili željo in pokazali pripravljenost. Duhovni voditelj/spremljevalec ob tem doživlja izkustvo delovanja in darov Božjega Duha, ki deluje v dušah, jih vabi k svetosti in popolnosti in jim daje tudi možnost, da to dosežejo. Brez dvoma je to ne samo v korist prosilcu in podobi celotnega krščanskega občestva, ampak tudi v korist duhovnemu voditelju. Ko današnja duhovna teologija uporablja izraze duhovno vodstvo, svetovanje, spremljanje, pri čemer daje prednost slednjemu, s tem poudarja pomen Svetega Duha, ki neposredno nagovarja človeka v njegovi osebni poklicanosti, hkrati pa vlogo duhovnega spremljevalca, ki mu jo pomaga odkrivati.

O vseh teh nalogah ni dovolj razpravljati in premišljevati na deklarativni ravni. O tem govorijo novejši cerkveni dokumenti, katerih nauk in določbe povzema novi priročnik. O tem govorijo navodila, ki povezujejo zakrament spovedi z drugimi zakramenti, zlasti z euharistijo. Ta navodila govorijo

o obhajanju samega zakramenta (obrednik Sveta pokora), o spokornikovih dejanjih (priznanju grehov, kesanju, pokori), o prizadevanju za krepostno življenje in nenehno spreobrnjenje kot temeljni zahtevi evangelija, prav tako o pomenu pogostne spovedi in spovedi malih grehov.

4. Kritične misli in premisleki

Dokument nima značaja priročnika, kakor bi kdo pričakoval, ki bi na kazuističen način obravnaval in reševal zapletena vprašanja današnjega človeka in časa. Vtis je, da besedilo ponavlja že znana dejstva: teologijo spovedi kot zakramenta ozdravljenja, duhovnika kot prejemnika zakramenta, čigar naloga je biti v službi Božjega usmiljenja, liturgične in cerkvene (pravne) določbe glede obhajanja (podeljevanja) zakramenta, ki se mu v nekaterih primerih pridružuje tudi duhovno spremljanje, ipd. Prav je, da duhovnik ne samo obnavlja, ampak tudi pogloblja svoja spoznanja glede teh vprašanj. Brez tega ne bo ne osebnih in občestvenih sadov, ki jih zahteva današnja nova evangelizacija, ki gradi na osebnem spreobrnjenju in pričevanju.

Upravičeno bi pričakovali, da bo dokument spregovoril o antropoloških in svetopisemskih vidikih greha in hudobije, ki človeka »samega zmanjšuje, ko ga odvrča od tega, da bi dosegel svojo polnost« (prim. Pastoralno konstitucijo Cerkev v sedanjem svetu, 1965, 13; dokument Mednarodne teološke komisije, *La riconciliazione e la penitenza*, 1982), o današnji »kulturi smrti«, ki zavrača vrednoto in smisel življenja, zanika razliko med dobrim in slabim, resnico in lažjo, svetlobo in temo, z drugimi besedami, ki zanika krivdo in odgovornost, s tem pa tudi vrednoto krepostnega življenja in prizadevanja. Prav tako bi pričakovali premislek o vzgoji vesti od otroštva do zrele dobe, o osebni in družbeni odgovornosti, ki močno slabi ali se sklicuje na družbene in zgodovinske grešne strukture, ki so – tako kot druga področja – že postale globalizirana stvarnost. Pomislimo na nova področja današnjega življenja, znanosti in tehnologije, kot so biomedicina, genska tehnolo-

gija, človeška ekologija ipd., ki (že) usodno vplivajo na prihodnost vsega človeštva. Poglešamo tudi poglobljen premislek o osnovnih prvinah samega zakramenta, kot so spoznanje sebe in objektivne resnice v luči Božje besede, ki človeka nagovarja in poučuje, ga razsvetljuje, presoja njegove misli in dejanja, izkazuje usmiljenje, odpušča in ga prenavlja. Nič manj niso pomembna spoznanja, kako pri spovedi in duhovnem spremljanju razumeti človeka – otroka, mladostnika in odraslega, verujočega in iščočega – v njegovem eksistencialnem izkustvu greha in nemoči z ene strani, z druge pa hrepenenja po resnici in dobrem.

Čeprav so v priročniku nekatera vprašanja nedorečena, bodo v njem predložene misli spodbudile duhovnike k nadaljnjemu premišljevanju in poglobljanju v nauk o Božjem usmiljenju in v skrivnosti človeške stvarnosti, človeka, hrepenečega po odrešenju.

*Rafko Valenčič
urednik*

KAZALO

Kongregacija za duhovščino	
DUHOVNIK SLUŽABNIK BOŽJEGA USMILJENJA	5
Priročnik za spovednike in duhovne voditelje	
PREDSTAVITEV	5
UVOD – SVETOSTI NAPROTI	7
Prvi del	
SLUŽBA POKORE IN SPRAVE	
V PERSPEKTIVI KRŠČANSKE SVETOSTI	11
1. Današnji pomen in milostni trenutek	11
Nujni klic	11
Poslanstvo Kristusa, delujočega v Cerкви	12
Odprtost za ljubezen in spravo	13
Pričevanje in predanost pastirjev	13
Zgled svetega arškega župnika Janeza Marija Vianneya ..	16
Služba usmiljenja	17
2. Temeljna načela	18
Narava zakramenta pokore	18
Velikonočno praznovanje, pot spreobrnjenja	18
Na poti svetosti	19
Skrivnost milosti	21
3. Nekaj praktičnih navodil	22
Skrivnost, ki v spokorniku prebuja razpoložljivost	22
Liturgično obhajanje	23
Praktične norme, določene s strani Cerkve, kot izraz pastoralne ljubezni	25
Kako usmerjati pot k svetosti ob pomoči Svetega Duha ...	26
Spovednikova razpoložljivost in očetovski sprejem	27
Prenovljeno in posodobljeno oblikovanje duhovnikov za vodstvo vernikov v različnih okoliščinah	29
Nove razmere, nove milosti in nov žar služabnikov	30

ZALOŽBA
DRUŽINA

9 789612 229054

Drugi del	
II. SLUŽBA DUHOVNEGA SPREMLJANJA	33
1. Sedanji pomen, milostni trenutek.	33
Zgodovinski in sedanji itinerarij	33
Priprava duhovnikov na duhovno spremljanje	34
Duhovno vodstvo in duhovniška služba.....	35
Duhovno spremljanje duhovnikov	37
2. Osnovne smernice	37
Teološki temelji.....	37
Posebni cilji	38
Dinamika in proces	39
V vseh cerkvenih poklicih	40
3. Praktični napotki	41
Itinerarij ali konkretna pot duhovnega življenja	41
Razločevanje Svetega Duha v duhovnem vodstvu.....	45
OdlIKE duhovnega spremljevalca (voditelja).....	46
Lastnosti tistega, ki je spremljan	48
Duhovno spremljanje duhovnikov	49
Duhovno spremljanje/vodstvo laikov.....	53
Harmonija med različnimi ravnmi na poti duhovnega vodstva	54
Sklep	61
»KRISTUSA OBLIKUJTE V SEBI« (Gal 4,19)	61
VSEBINSKO KAZALO	65
KRATICE.....	69
DODATEK	73
Spraševanje vesti za duhovnike.....	73
Molitve.....	78
Rafko Valenčič	
KAKOR UBOGI, VENDAR MNOGE BOGATIMO.....	81
KAZALO	89

Zbirka CERKVENI DOKUMENTI

1. Papeški govori v Mehiki. Poslanica škofov iz Pueble (1979)
2. Janez Pavel II., Okrožnica Človekov Odrešenik (1979)
3. Papež Janez Pavel II., Na Poljskem (1979)
4. Veselje in veličina življenja (1980)
5. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o katehezi (1980)
6. Janez Pavel II., Na Irskem in v ZDA (1980)
7. Janez Pavel II., Afriški govori (1980)
8. Janez Pavel II., Govor v UNESCO (1980)
9. Janez Pavel II., Sveti Benedikt (1981)
10. Janez Pavel II., Okrožnica o božjem usmiljenju (1981)
11. Janez Pavel II., V ZR Nemčiji (1981)
12. Janez Pavel II., Na Daljnem vzhodu (1981)
13. Janez Pavel II., Okrožnica o človeškem delu (1981)
14. Mednarodno leto prizadetih (1982)
15. Redovniki v Cerkvi (1982)
16. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o družini (1982)
17. Janez Pavel II., Sveto leto odrešenja (1983)
18. Duhovni poklici (1983)
19. Nemški in francoski škofje o miru (1984)
20. Janez Pavel II., V Avstriji (1984)
21. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o odrešenjskem trpljenju (1984)
22. Smernice za vzgojo človeške ljubezni (1984)
23. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o redovništvu (1984)
24. Navodilo o teologiji osvoboditve (1984)
25. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o pokori in spravi (1985)
26. Janez Pavel II., Apostolsko pismo vsem mladim sveta (1985)
27. Janez Pavel II., Okrožnica Apostola Slovanov (1985)
28. Dostojanstvo človeka, Bioetika (1985)
29. VI. simpozij evropskih škofov (1986)
30. Škofovska sinoda: 20 let koncila (1986)
31. Navodila o krščanski svobodi in osvoboditvi (1986)
32. Janez Pavel II., Okrožnica o Svetem Duhu (1986)
33. Kristološka vprašanja (1987)
34. Janez Pavel II., Okrožnica o Odrešenikovi Materi (1987)
35. Ekleziološka vprašanja (1987)
36. Navodilo o daru življenja (1987)
37. Janez Pavel II., Okrožnica o skrbi za socialno vprašanje (1988)
38. Tisoč let krščanstva v Rusiji (1988)
39. Veselo oznanilo evangelija in vzgoja v veri (1989)
40. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o dostojanstvu žene (1989)
41. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o krščanskih laikih (1989)
42. Mir v pravičnosti (1989)
43. Škofje ZDA - Papeški svet: AIDS (1990)
44. O meditaciji: Študij cerkvenih očetov (1990)

45. Janez Pavel II., Okrožnica Ob stoletnici (1991)
46. Janez Pavel II., Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo (1991)
47. MSK: Kateheza odraslih v krščanski skupnosti (1991)
48. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Dal vam bom pastirjev (1992)
49. Škofovska sinoda o Evropi: Katoličani v Evropi (1992)
50. Papeški svet za družbeno obveščanje: Na pragu novih časov (1992)
51. Mednarodna teološka komisija: Eshatološka vprašanja (1993)
52. Janez Pavel II., Okrožnica Sijaj resnice (1994)
53. Ekumenski pravilnik (1994)
54. Janez Pavel II., Pismo družinam (1994)
55. Carlo Maria Martini, Cerkev in javna glasila (1994)
56. Direktorij za službo in življenje duhovnikov (1994)
57. Bratsko življenje v skupnosti (1994)
58. Janez Pavel II., Apostolsko pismo V zarji tretjega tisočletja (1995)
59. Cerkev in kultura (1995)
60. Janez Pavel II., Okrožnica Evangelij življenja (1995)
61. Komisija Pravičnost in mir pri SSK, Izjave (1995)
62. Mednarodno leto žensk (1996)
63. Janez Pavel II., Okrožnica Da bi bili eno (1996)
64. Janez Pavel II., Govori v Sloveniji (1996)
65. Janez Pavel II., Posinodalna apost. spodbuda Posvečeno življenje (1996)
66. Papeški svet za družino, Človeška spolnost – resnica in pomen (1996)
67. Janez Pavel II., Govor na 50. generalni skupščini OZN (1996)
68. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Luč z Vzhoda (1996)
69. Papeški odbor za medn. evhar. kongrese: Evharistija in svoboda (1997)
70. Janez Pavel II., Papeški svet za družino, Zakrament sprave (1997)
71. Papeški svet za družino, Priprava na zakon (1997)
72. Papeški svet za družbeno obveščanje, Etika oglaševanja (1997)
73. CEI, Direktorij družinske pastorale za Cerkev v Italiji (1997)
74. Navodilo o sodelovanju laikov pri službi duhovnikov (1998)
75. Splošni pravilnik za katehezo (1998)
76. Novi duhovni poklici za novo Evropo (1998)
77. Spominjamo se: Premišljevanje o holokavstu (1998)
78. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Gospodov dan (1998)
79. Janez Pavel II., Skrivnost učlovečenja (1999)
80. Janez Pavel II., Okrožnica Vera in razum (1999)
81. CEI, Načrtovanje novih cerkva in Preureditev cerkva (1999)
82. Janez Pavel II., Pismo umetnikom (1999)
83. Papeški svet za laike, Dostojanstvo starejših ljudi (1999)
84. Janez Pavel II., Pismo starejšim (1999)
85. Papeški svet za kulturo, Za pastoralo kulture (2000)
86. Kongregacija za duhovščino, Duhovnik za tretje tisočletje (2000)

87. Papeška biblična komisija, Interpretacija Svetega pisma v Cerkvi (2000)
88. Papeški svet za past. zdravstvenih delavcev, Listina zdravstvenih delavcev (2000)
89. Papeški svet za družbeno obveščanje, Etika v družbenem obveščanju (2000)
90. Izjava socialne komisije francoskih škofov, Rehabilitirati politiko (2001)
91. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja (2001)
92. Kongregacija za nauk vere, Navodilo o molitvi za ozdravljenje (2001)
93. Papeški svet za družino, Zakon, družina in zunajzakonske skupnosti (2001)
94. Kongregacija za bogoslužje, Splošna ureditev rimskega misala (2002)
95. CEI, Kako oznanjati evangelij v svetu, ki se spreminja (2002)
96. Papeški svet za družbeno obveščanje, Cerkev in internet (2002)
97. Papeška komisija za kulturne dobrine, Cerkev in kulturne dobrine (2002)
98. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Rožni venec Device Marije (2002)
99. Kongregacija za duhovščino, Duhovnik, pastir in voditelj župnijskega občestva (2002)
100. Kongregacija za ustanove posvečenega življenja, Znova začeti pri Kristusu (2003)
101. Janez Pavel II., Okrožnica Cerkev iz evharistije (2003)
102. Kongregacija za bogoslužje in za zakramente, Direktorij za ljudske pobožnosti in bogoslužje (2003)
103. Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda Cerkev v Evropi (2003)
104. Papeški svet za kulturo, Jezus Kristus prinašalec žive vode (2003)
105. Papeški svet za pastoralo zdravja, Cerkev, mamila in odvisnost (2004)
106. Kongregacija za katoliško vzgojo, Stalni diakoni (2004)
107. Kongregacija za verski nauk, Pismo o sodelovanju moških in žensk (2004)
108. Kongregacija za bogoslužje, Navodilo o zakramentu odrešenja (2004)
109. Papeški svet za pastoralo migrantov in potujočih, Navodilo Kristusa ljubezen do migrantov (2005)
110. Papeška biblična komisija, Judovsko ljudstvo in njegovi sveti Spisi v krščanskem Svetem pismu (2005)
111. Papež Benedikt XVI., Homilije in govori (2005)
112. Papež Benedikt XVI., Okrožnica Bog je ljubezen (2006)
113. Papež Pij XII., Okrožnica o češčenju Presvetega Srca Jezusovega Haurietis aquas in gaudio (1956–2006)

114. Papež Benedikt XVI., Apostolsko potovanje na Bavarsko (2006)
115. Papež Benedikt XVI., Posinodalna apostolska spodbuda Evharistija – zakrament ljubezni (2007)
116. Papež Benedikt XVI., Apostolsko pismo – Motuproprij Summorum pontificum (2007)
117. Slovenska škofovska konferenca, Nova ureditev Cerkve v Sloveniji leta 2006 (2007)
118. Papež Benedikt XVI., Okrožnica Rešeni v upanju (2008)
119. Papeški svet za pastoralo migrantov in potujočih, Navodilo o pastoralni oskrbi ljudi na cesti (2008)
120. Italijanska škofovska konferenca, Šport in krščansko življenje (2008)
121. Papež Benedikt XVI., Pastoralni obisk v ZDA (2008)
122. Kongregacija za ustanove posvečenega življenja ..., Služba oblasti in pokorščina (2008)
123. Marc card. Ouellet, Evharistija, Božji dar za življenje sveta (2009)
124. Papeška biblična komisija, Sveto pismo in morala (2009)
125. Kongregacija za verski nauk, Dostojanstvo osebe. Navodilo o nekaterih bioetičnih vprašanjih (2009)
126. Benedikt XVI., Pismo za leto duhovništva ob 150-letnici smrti sv. Janeza Marije Vianneya (2009)
127. Benedikt XVI., Okrožnica Ljubezen v resnici (2009)
128. Papeški svet za pastoralo migrantov in potujočih, Navodilo o pastoralni oskrbi Romov (2010)
129. Papež Benedikt XVI., Apostolsko potovanje na Portugalsko (2010)
130. Mednarodna teološka komisija, V iskanju univerzalne etike – Nov pogled na naravni moralni zakon (2010).
131. Papež Benedikt XVI., Posinodalna apostolska spodbuda Gospodova beseda – Verbum Domini (2011)
132. Italijanska škofovska konferenca, Pismo iskalcem Boga (2011)
133. Benedikt XVI., Apostolsko potovanje v Nemčijo (2011)
134. Papež Benedikt XVI., Apostolsko pismo Vrata vere – Porta fidei (2012)
135. Kongregacija za duhovščino, Duhovnik služabnik božjega usmiljenja (2012)

